

Briuselis, 2023 m. birželio 7 d.
(OR. en)

10107/23

Tarpinstitucinė byla:
2021/0414(COD)

EMPL 294
SOC 422
CODEC 1011

PRANEŠIMAS

nuo:	Nuolatinių atstovų komiteto (COREPER I)
kam:	Tarybai
Dalykas:	Pasiūlymas dėl EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVOS dėl darbo skaitmeninėse platformose sąlygų gerinimo – Bendras požiūris

I. IVADAS

2021 m. gruodžio 9 d. Komisija pateikė pasiūlymą dėl Direktyvos dėl darbo skaitmeninėse platformose sąlygų gerinimo¹. Pasiūlymu siekiama:

- 1) gerinti skaitmeninių platformų darbuotojų darbo sąlygas, sudarant palankesnes sąlygas tinkamai nustatyti jų užimtumo statusą taikant nuginčijamąją teisinę prezumpciją (II skyrius),
- 2) gerinti skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų asmens duomenų apsaugą gerinant automatizuotų stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemų naudojimo skaidrumą, sąžiningumą ir atskaitomybę (III skyrius),
- 3) gerinti darbo skaitmeninėse platformose skaidrumą (IV skyrius) ir nustatyti tam tikras teisių gynimo priemones ir vykdymo užtikrinimo priemones (V skyrius).

¹ Dok. 14450/21.

Pagal atitinkamus teisinius pagrindus, t. y. SESV 153 straipsnio 2 dalies b punktą kartu su jos 153 straipsnio 1 dalies b punktu ir SESV 16 straipsnio 2 dalį, Taryba sprendžia kvalifikuota balsų dauguma pagal įprastą teisėkūros procedūrą.

Europos Parlamentas dar nepriėmė per pirmąjį svarstymą priimamos pozicijos. Vasario 2 d. plenariniame posėdyje Europos Parlamentas patvirtino Užimtumo ir socialinių reikalų komiteto sprendimą pradėti derybas remiantis Elisabetta Gualmini pranešimu, kurį Užimtumo ir socialinių reikalų komitetas priėmė 2022 m. gruodžio 12 d.²

Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas nuomonę priėmė 2022 m. kovo 23 d. plenariniame posėdyje³.

Regionų komitetas nuomonę priėmė 2022 m. birželio 30 d. plenariniame posėdyje.⁴

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas oficialias pastabas pateikė 2022 m. vasario 2 d.⁵

II. DABARTINĖ PADĖTIS ČEKIJOS PIRMININKAVIMO LAIKOTARPIU

2022 m. gruodžio 8 d. Tarybai pirmininkaujanti Čekija pateikė Tarybai (EPSCO) kompromisinį pasiūlymą⁶, kad būtų pasiektas Tarybos bendras požiūris. Nors didžioji dalis teksto delegacijoms buvo priimtina (visų pirma III–V skyriai), vis dar labai skiriasi nuomonės, ypač dėl II skyriaus, susijusio su užimtumo statusu.

Po pirminių diskusijų Taryboje paaiškėjus, kad šis tekstas reikiamos paramos nesulauks, pirmininkaujanti valstybė narė toliau bendradarbiavo su delegacijomis, kad būtų surasti kompromisai. Tame pačiame posėdyje pirmininkaujanti valstybė narė pateikė savo pirminio pasiūlymo pakeitimus⁷. Nepaisant šių pastangų, šis iš dalies pakeistas tekstas nesulaukė reikiamos kvalifikuotos delegacijų balsų daugumos.

² Dok. A9-0301/2022.

³ Dok. 11378/22.

⁴ Dok. 11328/22.

⁵ Dok. 5966/22.

⁶ Dok. 15338/22 REV1.

⁷ Dok. 15836/22.

III. PIRMININKAUJANT ŠVEDIJAI ATLIKTAS DARBAS

Pirmininkaujanti Švedija grąžino dokumentą svarstyti techniniu lygmeniu, kad būtų nustatytas tvirtas būsimo kompromiso pagrindas. Ji surengė tris darbo grupės posėdžius – 2023 m. vasario 13 d., kovo 27 d. ir balandžio 24 d., o po to – Nuolatinių atstovų komiteto (COREPER I) diskusijas 2023 m. gegužės 24 d., gegužės 31 d. ir birželio 7 d. Pirmininkaujanti valstybė narė visų pirma paprašė delegacijų pateikti faktinės informacijos keliais klausimais, susijusiais su pagrindinėmis dar neišspręstomis problemomis⁸. Nuo tada, kai pirmininkaujanti Čekija baigė dirbti su dokumentu, pirmininkaujanti Švedija parengė naujus kompromisinius tekstus, atsižvelgdama į delegacijoms susirūpinimą keliančius klausimus.

Nors Nuolatinių atstovų komitete nebuvo pasiektas galutinis susitarimas dėl teksto, pirmininkaujančios valstybės narės pastangos sulaukia vis didesnės paramos ir plačiai manoma, kad tekste suderinamos skirtingos delegacijų nuomonės.

IV. PIRMININKAUJANČIOS VALSTYBĖS NARĖS KOMPROMISINIS PASIŪLYMAS

Šio pranešimo priede išdėstyta pasiūlyme, su pakeitimais, padarytais naujausiu pirmininkaujančios valstybės narės kompromisiniu pasiūlymu, numatomos svarbios ir veiksmingos priemonės siekiant pagerinti skaitmeninių platformų darbuotojų darbo sąlygas ir skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų apsaugą, kiek tai susiję su jų asmens duomenų tvarkymu naudojant automatizuotas stebėsenos arba sprendimų priėmimo sistemas.

I skyrius. Taikymo sritis ir tikslas

Pirmajame skyriuje nustatomi bendrieji direktyvos pagrindai. Jame apibrėžiamas dalykas ir taikymo sritis, pateikiamos apibrėžtys ir bendra nuostata dėl tarpininkų.

⁸ Dok. 5273/23.

Kaip ir anksčiau pirmininkaujant Prancūzijai ir Čekijai, tekste atskiriamos nuostatos, susijusios su *skaitmeninių platformų darbuotojų* darbo sąlygų gerinimu (remiantis SESV 153 straipsnio 1 dalies b punktu, pagal kurį priimamos priemonės darbo sąlygų srityje, ir 153 straipsnio 2 dalies b punktu), ir nuostatos, susijusios su darbuotojų ir savarankiškai dirbančių asmenų, t. y. *skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų*, asmens duomenų apsaugos gerinimu (remiantis SESV 16 straipsniu).

Direktyva nustatomos skaitmeninių darbo platformų, kurios savo paslaugas teikia naudodamosi automatizuotomis stebėsenos arba sprendimų priėmimo sistemomis, pareigos. Tai sudaro sąlygas į taikymo sritį neįtraukti tų įmonių (dažniausiai labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių), kurios savo verslui vykdyti naudoja tik labai paprastas elektronines priemones, pavyzdžiui, interneto svetainę.

Siekiant atsižvelgti į faktą, apie kurį pranešė delegacijos, kad kai kurios skaitmeninės darbo platformos įdarbina skaitmeninėse platformose per tarpininkus dirbančius asmenis, kai viena iš priežasčių galėtų būti noras išvengti nacionalinės teisės aktų laikymosi, buvo pridėtas 2a straipsnis. Atsižvelgiant į skirtingas subrangos ir tarpininkavimo formas ir kartu į skaitmeninių darbo platformų lankstumą prisitaikant prie sparčiai kintančios reglamentavimo aplinkos, šia nuostata valstybės narės įpareigojamos užtikrinti tą patį apsaugos lygį ir tarpininkavimo atveju, paliekant joms teisę pasirinkti tam tinkamas priemones. Tai gali apimti bendros atsakomybės nustatymą, jei valstybė narė mano, kad tai yra tinkama.

II skyrius. Užimtumo statusas

Politiškai opiausia pasiūlymo dalis yra II skyrius, kuriame aptariamas tinkamas skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų užimtumo statuso nustatymas. Pirmininkaujanti Švedija tęsė gerai atliktą pirmininkaujančios Čekijos darbą, susijusį su šiuo skyriumi.

Valstybės narės privalo nustatyti tinkamas procedūras skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų užimtumo statusui nustatyti. Nustačius užimtumo statusą, skaitmeninių platformų darbuotojai naudojami iš tų darbo santykių kylančiomis gretutinėmis teisėmis. Šia nuostata atsižvelgiama į tai, kad kai kuriose valstybėse narėse esama skirtingų darbo santykių apibrėžčių ir kad darbuotojų teisės gali skirtis atsižvelgiant į šiuos darbo santykius.

Viena iš tinkamų procedūrų darbo santykių buvimui nustatyti yra teisinės prezumpcijos dėl darbo santykių buvimo nustatymas (4 straipsnis).

Teisinė prezumpcija taikoma, jei tenkinami bent trys iš septynių 4 straipsnio 1 dalyje nustatytų kriterijų pagal skaitmeninės darbo platformos vienašališkai nustatytas sąlygas arba praktikoje, o tai rodo, kad skaitmeninė darbo platforma kontroliuoja skaitmeninėse platformose dirbantį asmenį arba jam vadovauja. Tokiu atveju laikomasi prezumpcijos, kad tas asmuo yra saistomas darbo santykių. Tai taip pat reiškia, kad jei skaitmeninė darbo platforma viso labo vykdo teisinę pareigą, įskaitant iš kolektyvinės sutarties kylančią pareigą, tai nereiškia, kad ji atitinka vieną ar daugiau kriterijų, kuriais remiantis galima pritaikyti prezumpciją.

Teisinė prezumpcija taikoma visuose atitinkamuose administraciniuose ar teismo procesuose, kai kyla tinkamo užimtumo statuso nustatymo klausimas. Tačiau pareigos taikyti prezumpciją mokesčių, baudžiamuosiuose ir socialinės apsaugos procesuose nėra, bet valstybės narės gali laisvai nuspręsti taikyti teisinę prezumpciją šiose bylose pagal nacionalinę teisę. Valstybės narės taip pat gali suteikti nacionalinėms valdžios institucijoms diskreciją netaikyti prezumpcijos, jei šios institucijos veikia savo iniciatyva ir jei akivaizdu, kad atitinkamas asmuo nėra skaitmeninės platformos darbuotojas.

Teisinę prezumpciją gali ginčyti bet kuri procesuose dalyvaujanti šalis. Tais atvejais, kai skaitmeninė darbo platforma ginčija prezumpciją, ji turi pateikti įrodymą, kad, atsižvelgiant į Europos Teisingumo Teismo jurisprudenciją, pagal nacionalinę teisę ir praktiką darbo santykiai neegzistuoja.

Tai, kad šia direktyva nustatoma teisinė prezumpcija, neapriboja valstybių narių galimybės toliau taikyti arba priimti palankesnes nuostatas nei 4 straipsnis, pavyzdžiui, mažesnius reikalavimus teisinei prezumpcijai pritaikyti. Teisinė prezumpcija yra procedūrinė priemonė, palengvinanti galimybę tinkamai nustatyti užimtumo statusą. Tai netrukdo nacionalinėms valdžios institucijoms ir teismams priimti esminį sprendimą nustatyti, kad darbo santykiai egzistuoja, nes šis sprendimas grindžiamas tik atitinkamoje valstybėje narėje galiojančia teise, kolektyvinėmis sutartimis ar praktika, atsižvelgiant į Europos Teisingumo Teismo jurisprudenciją.

III skyrius. Automatizuotos stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemos

Antrasis svarbus pasiūlymo elementas – skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų asmens duomenų, kuriems apdoroti skaitmeninė darbo platforma naudoja automatizuotas stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemas, apsauga. Ši dalis yra pirmasis pasiūlymas dėl Sąjungos lygmens teisės akto, kuriuo reglamentuojamas dirbtinio intelekto naudojimas darbo vietoje. Todėl jis galėtų būti teisės akto, kuris būtų taikomas daug plačiau, pirmtakas.

Atsižvelgiant į ypatingą jautrumą, pasiūlyme iš dalies numatyta didesnė apsauga nei Bendrajame duomenų apsaugos reglamente, nes juo draudžiama tvarkyti tam tikrų rūšių asmens duomenis, pavyzdžiui, duomenis apie asmens emocinę ir psichologinę būklę, arba rinkti duomenis, kai asmuo nedirba, vykdant automatizuotą stebėseną arba automatizuotai priimant sprendimus.

Pasiūlyme taip pat numatytas didesnis automatizuotų stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemų skaidrumas, nustatant informaciją, kuri turi būti teikiama skaitmeninėse platformose dirbantiems asmenims. Be to, reikia užtikrinti žmogaus vykdomą automatizuotų stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemų stebėseną. Šią funkciją atliekantys asmenys visų pirma turi įgaliojimus panaikinti automatizuotus sprendimus ir yra apsaugoti nuo priešiško elgesio už savo funkcijų vykdymą. Paprašius, svarbūs sprendimai, darantys poveikį skaitmeninėse platformose dirbantiems asmenims, taip pat peržiūrimi žmogaus ir daugeliu atvejų darbuotojas turi teisę gauti rašytinį motyvų paaiškinimą.

Platformų darbuotojų atstovai arba, jei tokių atstovų nėra, patys darbuotojai informuojami ir su jais konsultuojamasi dėl automatizuotų stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemų įdiegimo arba esminių jų naudojimo pakeitimų.

IV skyrius. Su darbu skaitmeninėse platformose susijęs skaidrumas

Siekiant padėti kompetentingoms institucijoms užtikrinti esamų teisių ir pareigų, susijusių su darbo sąlygomis, vykdymą, konkrečiomis priemonėmis didinamas darbo skaitmeninėse platformose skaidrumas ir atsekamumas. Tai apima ir skaitmeninių darbo platformų, kurios yra darbdaviai, pareigą deklaruoti darbą skaitmeninėse platformose valstybės narės, kurioje jis atliekamas, kompetentingoms institucijoms, laikantis nacionalinių taisyklių.

Skaitmeninės darbo platformos taip pat privalės informuoti kompetentingas nacionalines institucijas ir skaitmeninių platformų darbuotojų atstovus apie svarbią pagrindinę informaciją, pavyzdžiui, apie skaitmeninėse darbo platformose dirbančių asmenų skaičių, jų užimtumo statusą ir standartines sąlygas, taip pat apie tarpininkus, su kuriais platforma dirba. Tai padės kompetentingoms institucijoms užtikrinti esamų teisių ir pareigų vykdymą ir padės atstovams ginti darbuotojų interesus.

V skyrius. Teisių gynimo priemonės ir vykdymo užtikrinimas

Šiame skyriuje numatyta teisė į teisių gynimą, sankcijos, apsauga nuo priešiško elgesio ir atleidimo iš darbo, taip pat keletas nuostatų, kuriomis sprendžiamos konkrečios platformų ekonomikos problemos. Šių nuostatų pavyzdžiai – platformų pareiga numatyti tarpusavio ryšių kanalus ir nuostata, kuria užtikrinama, kad nacionaliniai teismai ir institucijos galėtų nurodyti skaitmeninei darbo platformai atskleisti visus svarbius įrodymus.

VI skyrius. Baigiamosios nuostatos

Šia direktyva numatomas minimalus suderinimas, taigi nustatomi būtiniausi standartai. Baigiamosiose nuostatose konkrečiai pabrėžiama, kad direktyva nėra tinkamas pagrindas sumažinti bendrą apsaugos lygį ir visų pirma nedaro poveikio galiojančioms nacionalinėms taisyklėms, kuriomis nustatomos skaitmeninių platformų darbuotojams palankesnės nei direktyvoje nustatytos perklasifikavimo procedūros.

V. IŠVADA

Tarybos prašoma priimti bendrą požiūrį dėl šio dokumento priede išdėstyto kompromisinio teksto ir įgalinti pirmininkaujančią valstybę narę pradėti derybas dėl šio dokumento su Europos Parlamento atstovais.

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA

dėl darbo skaitmeninėse platformose sąlygų gerinimo

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 153 straipsnio 2 dalies b punktą kartu su 153 straipsnio 1 dalies b punktu ir 16 straipsnio 2 dalimi,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę⁹,

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę¹⁰,

laikydami įprastos teisėkūros procedūros,

⁹ OL C [...], [...], p. [...].

¹⁰ OL C [...], [...], p. [...].

kadangi:

- (1) pagal Europos Sąjungos sutarties 3 straipsnį vienas iš Sąjungos tikslų yra, be kita ko, skatinti savo tautų gerovę ir siekti Europos, kurioje vystymasis būtų tvarus, pagrįstas didelio konkurencingumo socialine rinkos ekonomika, kuria siekiama visiško užimtumo ir socialinės pažangos;
- (2) Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 31 straipsnyje nustatyta, kad kiekvienas darbuotojas turi teisę į saugias, jo sveikatą ir orumą atitinkančias darbo sąlygas. Chartijos 27 straipsniu užtikrinama darbuotojų teisė į informaciją ir konsultacijas įmonėje. Chartijos 8 straipsnyje nustatyta, kad kiekvienas turi teisę į jo asmens duomenų apsaugą. Chartijos 16 straipsnyje pripažįstama laisvė užsiimti verslu;
- (3) 2017 m. lapkričio 17 d. Geteborge paskelbto Europos socialinių teisių ramsčio¹¹ 5 principu nustatyta, kad darbuotojai, nepriklausomai nuo jų darbo santykių rūšies ir trukmės, turi teisę į sąžiningą ir vienodą požiūrį, kiek tai susiję su darbo sąlygomis, galimybe naudotis socialine apsauga ir galimybe mokytis, kad, atsižvelgiant į teisės aktus ir kolektyvines sutartis darbdaviams užtikrinamas reikiamas lankstumas, leidžiantis greitai prisitaikyti prie pasikeitusių ekonominių aplinkybių, kad turi būti skatinamos novatoriškos darbo formos, kuriomis užtikrinamos geros darbo sąlygos, palaikomas verslumas ir savarankiškas darbas ir sudaromos geresnės profesinio judumo galimybės, ir kad turi būti užkertamas kelias tokiems darbo santykiams, kuriuose sudaromos mažų garantijų darbo sąlygos, be kita ko, nustatant draudimą piktnaudžiauti netipinėmis sutartimis. 2021 m. gegužės mėn. Porto socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikime palankiai įvertintas prie socialinių teisių ramsčio pridėtas veiksmų planas¹²;

¹¹ Tarpinstitucinė deklaracija dėl Europos socialinių teisių ramsčio (OL C 428, 2017 12 13, p. 10).

¹² Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planas“, COM(2021) 102 final, 2021 3 4.

- (4) skaitmeninimas keičia darbo pasaulį, didina našumą ir lankstumą, bet kartu kelia tam tikrą pavojų užimtumui ir darbo sąlygoms. Algoritmais grindžiamos technologijos, įskaitant automatizuotas stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemas, sudarė sąlygas kurti ir plėtoti skaitmenines darbo platformas;
- (5) skaitmeninėse darbo platformose fiziniai asmenys dirba naudodamiesi paslaugas klientams teikiančių skaitmeninių darbo platformų skaitmenine infrastruktūra. Priklausomai nuo pasirinkto verslo modelio, skaitmeninės darbo platformos pasinaudodamos algoritmais gali daugiau ar mažiau kontroliuoti darbą, atlygį už jį ir klientų bei dirbančių asmenų santykius. Darbas skaitmeninėse platformose gali būti atliekamas tik internetu, naudojantis elektroninėmis priemonėmis (darbas skaitmeninėse platformose internetu), arba mišriu būdu, derinant internetinės komunikacijos procesą su paskesne veikla fizinėje aplinkoje (darbas skaitmeninėse platformose vietoje). Daugelis esamų skaitmeninių darbo platformų yra tarptautiniai verslo subjektai, kurie vykdo veiklą ir įgyvendina verslo modelius keliose valstybėse narėse arba tarpvalstybiniu mastu;

- (6) dirbant skaitmeninėse platformose galima lengviau patekti į darbo rinką, gauti papildomų pajamų iš antrinės veiklos arba lanksčiau organizuoti darbo laiką. Kartu darbas skaitmeninėse platformose sparčiai vystosi, dėl jo atsiranda naujų verslo modelių ir užimtumo formų, kurie kartais neatitinka esamų paradigų. Tokių naujovių pavyzdys – Sąjungos konkurencijos teisė; šioje srityje Komisija patvirtino gaires dėl jos taikymo kolektyvinėms sutartims dėl individualiai savarankiškai dirbančių asmenų darbo sąlygų. Dėl šių priežasčių svarbu šį procesą papildyti tinkamomis apsaugos priemonėmis, skirtomis skaitmeninėse platformose dirbantiems asmenims, neatsižvelgiant į sutartinių santykių pobūdį, vengiant diskriminacijos ir skatinant naujas galimybes. Visų pirma, dirbant skaitmeninėse platformose gali išnykti ribos tarp darbo santykių ir savarankiškos veiklos ir tarp darbdavių ir darbuotojų atsakomybės. Klaidingas užimtumo statuso klasifikavimas gali turėti neigiamų pasekmių susijusiems asmenims, nes tikėtina, kad dėl to bus apribotos jų galimybės naudotis esamomis darbo teisėmis. Be to, taip sukuriamos nevienodos sąlygos įmonėms, kurios savo darbuotojų statusą klasifikuoja tinkamai, ir daromas poveikis valstybių narių darbo santykių sistemoms, jų mokesčių bazei ir jų socialinės apsaugos sistemų aprėpčiai bei tvarumui. Šios problemos būdingos ne tik darbui skaitmeninėse platformose, tačiau būtent skaitmeninių platformų ekonomikoje jos ypač opios ir turi būti nedelsiant sprendžiamos;

- (7) teismo bylos keliose valstybėse narėse parodė, kad vis dar klaidingai klasifikuojamas tam tikrų rūšių darbo skaitmeninėse platformose užimtumo statusas, visų pirma tuose sektoriuose, kuriuose skaitmeninės darbo platformos tam tikru mastu kontroliuoja atlygį už darbą ir darbo rezultatus. Nors skaitmeninėse darbo platformose dirbantys asmenys dažnai šių platformų klasifikuojami kaip savarankiškai dirbantys asmenys arba nepriklausomi rangovai, daug teismų yra nustatę, kad platformos *de facto* vadovauja tiems asmenims ir juos kontroliuoja – dažnai juos integruoja į savo pagrindinę verslo veiklą ir vienašališkai nustato atlygio dydį. Todėl teismai tariamai savarankiškai dirbančius asmenis perklasifikavo į skaitmeninių platformų įdarbintus darbuotojus;
- (8) algoritmais grindžiamos automatizuotos stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemos vis dažniau įmonėse atlieka vadybininkų funkcijas, pavyzdžiui, paskirsto užduotis, duoda nurodymus, vertina atliktą darbą, teikia paskatas ar skiria sankcijas. Skaitmeninėse darbo platformose tokios algoritminės sistemos naudojamos kaip standartinis būdas organizuoti ir valdyti darbą platformose per jų infrastruktūrą. Asmenims, dirbantiems skaitmeninėse platformose, kurioms taikomas toks algoritminis valdymas, dažnai trūksta informacijos apie algoritmų veikimą, apie tai, kokie asmens duomenys naudojami ir kaip jų elgesys daro poveikį automatizuotų sistemų priimamiems sprendimams. Darbuotojų atstovai ir darbo inspekcijos taip pat neturi galimybės susipažinti su šia informacija. Be to, skaitmeninėse platformose dirbantys asmenys dažnai nežino, dėl kokių priežasčių priimti arba palaikomi automatizuotos sistemos sprendimai, ir neturi galimybės tuos sprendimus aptarti su kontaktiniu asmeniu arba juos užginčyti;
- (9) kai skaitmeninės platformos veikia keliose valstybėse narėse arba tarpvalstybiniu mastu, dažnai neaišku, kur ir kas atlieka darbą skaitmeninėje platformoje. Be to, nacionalinės valdžios institucijos neturi galimybės lengvai susipažinti su skaitmeninių darbo platformų duomenimis, tokiais kaip skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų skaičius, jų užimtumo statusas ir darbo sąlygos. Dėl to sunkiau laikytis taikytinų taisyklių;

- (10) teisinių priemonių visuma numato būtiniausius darbo sąlygų ir darbo teisių standartus visoje Sąjungoje. Tai visų pirma Direktyva (ES) 2019/1152, Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/88/EB¹³, Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/104/EB¹⁴ ir kitos konkrečios priemonės, be kita ko, susijusios su tokiais aspektais kaip sveikata ir sauga darbe, nėščios darbuotojos, profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyra, darbas pagal terminuotas sutartis, darbas ne visą darbo laiką, darbuotojų komandiravimas.
- (11) Tarybos rekomendacijoje 2019/C 387/01¹⁵ valstybėms narėms rekomenduojama imtis priemonių, kuriomis visiems darbuotojams ir savarankiškai dirbantiems asmenims būtų užtikrinta formali ir veiksminga socialinės apsaugos sistemų aprėptis, tinkamumas ir skaidrumas;
- (12) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/679¹⁶ (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) užtikrinama fizinių asmenų apsauga tvarkant asmens duomenis ir visų pirma nustatomos tam tikros teisės ir pareigos, taip pat apsaugos priemonės, susijusios su teisėtu, sąžiningu ir skaidriu asmens duomenų tvarkymu, be kita ko, kiek tai susiję su automatizuotu individualių sprendimų priėmimu;

¹³ 2003 m. lapkričio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/88/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų (OL L 299, 2003 11 18, p. 9).

¹⁴ 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/104/EB dėl darbo per laikinojo įdarbinimo įmones (OL L 327, 2008 12 5, p. 9).

¹⁵ 2019 m. lapkričio 8 d. Tarybos rekomendacija dėl darbuotojų ir savarankiškai dirbančių asmenų socialinės apsaugos galimybių (2019/C 387/01) (OL C 387, 2019 11 15, p. 1).

¹⁶ 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016 5 4, p. 1).

- (12a) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2019/1150¹⁷ skatinamas skaitmeninių platformų operatorių verslo klientams teikiamų internetinių tarpininkavimo paslaugų sąžiningumas ir skaidrumas. [Europos Komisija pasiūlė papildomų teisės aktų, kuriais nustatomos suderintos taisyklės dirbtinio intelekto sistemų teikėjams ir naudotojams]¹⁸;
- (12b) Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/14/EB¹⁹ sukurta bendra sistema, kuria nustatyti minimalūs darbuotojų teisės į informavimą ir konsultavimąsi Sąjungos įmonėse ir padaliniuose reikalavimai;
- (13) esamuose Sąjungos teisės aktuose numatytos tam tikros bendrosios apsaugos priemonės, tačiau, norint įveikti su darbu skaitmeninėse platformose susijusius iššūkius, reikia konkrečių papildomų priemonių. Siekiant tinkamai ir tvariai apibrėžti darbo skaitmeninėse platformose plėtojimą, būtina, kad Sąjunga nustatytų minimaliuosius standartus siekiant spręsti dėl darbo skaitmeninėse platformose kylančias problemas. Reikėtų nustatyti priemones, kuriomis būtų palengvinamas tinkamas skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų užimtumo statuso nustatymas, taip pat reikėtų padidinti su darbu skaitmeninėse platformose susijusį skaidrumą, be kita ko, tarpvalstybinėse situacijose. Be to, skaitmeninėse platformose dirbantiems asmenims turėtų būti suteiktos tam tikros teisės, kurių tikslas yra skatinti algoritminio valdymo skaidrumą, sąžiningumą ir atskaitomybę. Tai turėtų būti daroma siekiant padidinti teisinį tikrumą ir sukurti vienodas sąlygas skaitmeninėms darbo platformoms ir neinternetiniams paslaugų teikėjams, taip pat remti tvarų skaitmeninių darbo platformų augimą Sąjungoje;

¹⁷ 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1150 dėl verslo klientams teikiamų internetinių tarpininkavimo paslaugų sąžiningumo ir skaidrumo didinimo (OL L 186, 2019 7 11, p. 57).

¹⁸ [Dok. COM(2021) 206 final, 2021 04 21.]

¹⁹ 2002 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/14/ES dėl bendros darbuotojų informavimo ir konsultavimosi su jais sistemos sukūrimo Europos bendrijoje (OL L 80, 2002 3 23, p. 29).

- (14) pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 154 straipsnį Komisija surengė dviejų etapų konsultacijas su socialiniais partneriais dėl darbo sąlygų gerinimo skaitmeninėse platformose. Socialiniai partneriai nepasiekė susitarimo pradėti derybų šiais klausimais. Tačiau svarbu imtis veiksmų Sąjungos lygmeniu šioje srityje dabartinę teisinę sistemą pritaikant prie šio naujo reiškinių – darbo skaitmeninėse platformose;
- (15) be to, Komisija aktyviai keitėsi nuomonėmis su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant skaitmenines darbo platformas, skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų asociacijas, akademinės bendruomenės ekspertus, valstybes nares ir tarptautines organizacijas bei pilietinės visuomenės atstovus;
- (15a) šios direktyvos tikslas – gerinti skaitmeninių platformų darbuotojų darbo sąlygas ir apsaugoti jose dirbančių asmenų asmens duomenis reglamentuojant algoritminio valdymo naudojimą darbo skaitmeninėse platformose kontekste. Abiejų tikslų siekiama vienu metu ir, nors jie vienas kitą sustiprina ir yra neatsiejamai susiję, nė vienas iš jų nėra antraeilis kito atžvilgiu. Kiek tai susiję su SESV 153 straipsnio 1 dalies b punktu, šia direktyva nustatomos taisyklės, kurių tikslas yra remti tinkamą skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų užimtumo statuso nustatymą ir didinti su darbu skaitmeninėse platformose susijusį skaidrumą, be kita ko, tarpvalstybinėse situacijose. Kiek tai susiję su SESV 16 straipsniu, šia direktyva nustatoma skaitmeninėse platformose dirbančių fizinių asmenų apsaugos, susijusios su jų asmens duomenų tvarkymu, gerinimo sistema didinant skaitmeninių platformų darbe naudojamų atitinkamų algoritminio valdymo procedūrų skaidrumą, sąžiningumą ir atskaitomybę;
- (16) ši direktyva turėtų būti taikoma asmenims, dirbantiems skaitmeninėse platformose Sąjungoje, nepriklausomai nuo jų užimtumo statuso;

- (17) šia direktyva turėtų būti nustatytos privalomos taisyklės, taikomos visoms skaitmeninėms darbo platformoms nepriklausomai nuo jų įsisteigimo vietos ir neatsižvelgiant į kitais atvejais taikytiną teisę, su sąlyga, kad per tą skaitmeninę darbo platformą organizuojamas darbas skaitmeninėse platformose atliekamas Sąjungoje;
- (18) skaitmeninės darbo platformos nuo kitų interneto platformų skiriasi tuo, kad organizuojant fizinių asmenų darbą, atliekamą vienkartinio ar pakartotinio skaitmeninės platformos teikiamos paslaugos gavėjo prašymu, naudojamos automatinės stebėsenos arba sprendimų priėmimo sistemos. Naudojant automatizuotas stebėsenos ir sprendimų priėmimo sistemas renkami skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų asmens duomenys ir priimami arba remiami sprendimai, darantys poveikį darbo sąlygoms. Fizinių asmenų darbo organizavimas turėtų reikšti, kad bent jau atliekamas svarbus vaidmuo derinant paslaugos paklausą su fizinio asmens, sudariusio sutartinius santykius su skaitmenine darbo platforma ir galinčio atlikti konkrečią užduotį, darbo pasiūla. Tai gali apimti kitą veiklą, pavyzdžiui, mokėjimų tvarkymą. Interneto platformos, kurios neorganizuoja fizinių asmenų darbo, o tik užtikrina priemones, kuriomis paslaugų teikėjai gali pasiekti galutinį naudotoją, pavyzdžiui, reklamuoja pasiūlymus ar prašymus teikti paslaugas arba sutelkia ir rodo esamus konkrečios srities paslaugų teikėjus, neturėtų būti laikomos skaitmeninėmis darbo platformomis. Skaitmeninėms darbo platformoms neturėtų būti priskirti paslaugų teikėjai, kurių pagrindinis tikslas yra naudoti turtą arba juo dalytis, pvz., trumpalaikė būsto nuoma, arba perparduoti prekes ar paslaugas, taip pat organizuoti savanorių veiklą. Ši apibrėžtis turėtų būti taikoma tik tiems paslaugų teikėjams, kuriems fizinio asmens darbo organizavimas, pavyzdžiui, asmenų ar prekių vežimas arba valymas, nėra tik smulki papildoma veikla;

- (18a) kai kuriais atvejais skaitmeninėse darbo platformose dirbantys asmenys neturi tiesioginių sutartinių santykių su skaitmenine darbo platforma, bet palaiko santykius su tarpininku, per kurį dirba skaitmeninėse platformose naudodamiesi skaitmenine darbo platforma. Dėl tokio darbo skaitmeninėse platformose organizavimo būdo dažnai sukuriami daug įvairių ir sudėtingų trišalių santykių, be to, skaitmeninės darbo platformos ir tarpininkų atsakomybė, susijusi su darbu skaitmeninėse platformose, dažnai tampa neaiški. Per tarpininkus skaitmeninėse platformose dirbantiems asmenims kyla tokia pati rizika, susijusi su klaidingų jų užimtumo statuso klasifikavimu ir automatizuotomis stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemomis, kaip ir asmenims, skaitmeninėse platformose dirbantiems tiesiogiai skaitmeninei darbo platformai. Todėl valstybės narės turėtų nustatyti tinkamas priemones, be kita ko, jei tikslinga, sukurdamos bendros atsakomybės sistemas, siekiant užtikrinti, kad pagal šią direktyvą jiems būtų taikoma tokio paties lygio apsauga, kokia taikoma skaitmeninėse platformose dirbantiems asmenims, turintiems tiesioginius sutartinius santykius su skaitmenine darbo platforma;
- (19) siekiant kovoti su fiktyviu savarankišku darbu skaitmeninėse platformose ir sudaryti palankesnes sąlygas tinkamai nustatyti užimtumo statusą, valstybės narės turėtų įdiegti tinkamas procedūras, kad užkirstų kelią klaidingam skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų užimtumo statuso klasifikavimui ir spręstų šią problemą. Šiomis procedūromis turėtų būti siekiama nustatyti, ar egzistuoja darbo santykiai, kaip jie suprantami pagal nacionalinę teisę, kolektyvines sutartis ar taikomą praktiką, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo jurisprudenciją, ir taip užtikrinti, kad skaitmeninių platformų darbuotojai galėtų naudotis su tais darbo santykiais susijusiomis teisėmis, kylančiomis iš atitinkamos Sąjungos teisės, nacionalinės teisės ir kolektyvinių sutarčių. Kai savarankiškos veiklos arba tarpinis užimtumo statusas, kaip apibrėžta nacionaliniu lygmeniu, yra tinkamas užimtumo statusas, taikomos su tuo statusu susijusios teisės ir pareigos;

- (20) Teisingumo Teismas savo praktikoje yra nustatęs darbuotojo statuso nustatymo kriterijus²⁰. Įgyvendinant šią direktyvą turėtų būti atsižvelgiama į Teisingumo Teismo pateiktą tų kriterijų aiškinimą. Piktnaudžiavimas savarankiškai dirbančio asmens statusu nacionaliniu lygmeniu arba tarpvalstybinėse situacijose yra fiktyviai deklaruojamo darbo forma, dažnai siejama su nedeklaruojamu darbu. Fiktyvaus savarankiško darbo atvejis fiksuojamas tada, kai asmuo nurodo, kad dirba savarankiškai, nors jo veikla atitinka darbo santykiams būdingus kriterijus. Teisingumo Teismas iš tiesų nusprendė²¹, kad formalus pripažinimas savarankiškai dirbančiu asmeniu pagal nacionalinę teisę nereiškia, kad asmuo negali būti pripažintas darbuotoju, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę, jei jo savarankiškumas yra tik tariamas ir taip dangstomi tikri darbo santykiai;
- (21) darbo skaitmeninėse platformose sutarties sąlygas dažnai vienašališkai nustato viena šalis, todėl ypač svarbus faktų viršenybės principas, t. y. nustatant, ar egzistuoja darbo santykiai, visų pirma turėtų būti remiamasi su atliekamu darbu susijusiais faktais, įskaitant atlygį už jį, o ne šalių pateiktu santykių aprašymu pagal Tarptautinės darbo organizacijos 2006 m. darbo santykių rekomendaciją (Nr. 198);

²⁰ Teisingumo Teismo sprendimai: 1986 m. liepos 3 d., *Deborah Lawrie-Blum / Land Baden-Württemberg*, C-66/85, ECLI:EU:C:1986:284; 2010 m. spalio 14 d., *Union syndicale Solidaires Isère / Premier ministre ir kt.*, C-428/09, ECLI:EU:C:2010:612; 2014 m. gruodžio 4 d., *FNV Kunsten Informatie en Media / Staat der Nederlanden*, C-413/13, ECLI:EU:C:2014:2411; 2015 m. liepos 9 d., *Ender Balkaya / Kiesel Abbruch- und Recycling Technik GmbH*, C-229/14, ECLI:EU:C:2015:455; 2016 m. lapkričio 17 d., *Betriebsrat der Ruhrlandklinik gGmbH / Ruhrlandklinik gGmbH*, C-216/15, ECLI:EU:C:2016:883; 2020 m. liepos 16 d., *UX / Governo della Repubblica italiana*, C-658/18, ECLI:EU:C:2020:572, ir 2020 m. balandžio 22 d. Teisingumo Teismo nutartis *B / Yodel Delivery Network Ltd*, C-692/19, ECLI:EU:C:2020:288.

²¹ Teisingumo Teismo sprendimai: 2004 m. sausio 13 d., *Debra Allonby / Accrington & Rossendale College, Education Lecturing Services, trading as Protocol Professional and Secretary of State for Education and Employment*, C-256/01, ECLI:EU:C:2004:18, 2010 m. lapkričio 11 d., *Dita Danosa / LKB Lizings SIA*, C-232/09, ECLI:EU:C:2010:674, ir 2014 m. gruodžio 4 d., *FNV Kunsten Informatie en Media / Staat der Nederlanden*, C-413/13, ECLI:EU:C:2014:2411.

- (22) kai darbo santykių buvimas nustatomas remiantis faktais, turėtų būti aiškiai nurodyta šalis, veikianti kaip darbdavys, ir ta šalis turėtų vykdyti visas su jos, kaip darbdavio, vaidmeniu susijusias pareigas;
- (23) tinkamo užimtumo statuso nustatymo užtikrinimas neturėtų trukdyti gerinti skaitmeninėse platformose tikrai savarankiškai dirbantiems asmenims taikomų sąlygų. Jei skaitmeninė darbo platforma savanoriškai arba susitarusi su atitinkamais asmenimis nusprendžia mokėti už toje platformoje savarankiškai dirbančių asmenų socialinę apsaugą, draudimą nuo nelaimingų atsitikimų ar kitokį draudimą, mokymo priemones ar skirti panašias išmokas, neturėtų būti laikoma, kad tokios išmokos yra esminiai darbo santykių egzistavimą patvirtinantys elementai;
- (24) vadovavimas ir kontrolė arba teisinis pavaldumas yra labai svarbus valstybių narių ir Teisingumo Teismo jurisprudencijos apibrėžiamų darbo santykių elementas. Kaip nustatė nacionaliniai teismai ir Teisingumo Teismas, skaitmeninėse platformose dirbantys asmenys gali būti kontroliuojami ir jiems gali būti vadovaujama pasitelkiant įvairias priemones ir įvairiomis aplinkybėmis. Kai skaitmeninės darbo platformos kontroliuoja darbo atlikimą, jos veikia kaip darbdaviai darbo santykiuose. Be to, skaitmeninėse platformose dirbantiems asmenims taikomas tam tikras sąlygas paprastai apibrėžia ir vienašališkai praktikoje nustato skaitmeninės darbo platformos, nepalikdamos galimybės skaitmeninėje platformoje dirbančiam asmeniui daryti įtakos tokių sąlygų esmei. Todėl šios rūšies sutartiniai santykiai, remiantis teisine prezumpcija, turėtų būti laikomi platformos ir naudojantis ta platforma skaitmeninėje platformoje dirbančio asmens darbo santykiais, kai skaitmeninė darbo platforma, pagal atitinkamiems sutartiniams santykiams taikomas sąlygas arba praktikoje, vykdo tam tikro lygio vadovavimą ir kontrolę, išreikštą tuo, kad tenkinami bent trys iš kriterijų, kuriais remiantis galima pritaikyti prezumpciją;

- (24a) kai skaitmeninė darbo platforma atitinka priemones ar taisykles, kurių reikalaujama pagal teisę ar kolektyvines sutartis, taikomas tikrai individualiai savarankiškai dirbantiems asmenims, tai neturi būti suprantama taip, kad tenkinamas vienas ar daugiau iš kriterijų, kuriais remiantis būtų galima pritaikyti teisinę prezumpciją pagal šią direktyvą;
- (24b) Sąjungos konkurencijos teisės taikymo kolektyvinėms sutartims, susijusioms su individualiai savarankiškai dirbančių asmenų darbo sąlygomis, gairėse Komisija paaiškina, kad, jos nuomone, individualiai savarankiškai dirbančių asmenų, kurių padėtis yra panaši į darbuotojų padėtį, kolektyvinės sutartys nepatenka į SESV 101 straipsnio taikymo sritį. Svarbu, kad valstybės narės atsižvelgtų į Europos Komisijos paskelbtose Sąjungos konkurencijos teisės taikymo kolektyvinėms sutartims, susijusioms su individualiai savarankiškai dirbančių asmenų darbo sąlygomis, gairėse²² nurodytas galimybes. Komisijos teigimu, individualiai savarankiškai dirbančių asmenų ir skaitmeninių darbo platformų kolektyvinės sutartys, susijusios su darbo sąlygomis, nepatenka į SESV 101 straipsnio taikymo sritį ir suteikia galimybę pagerinti tokių individualiai savarankiškai dirbančių asmenų, visų pirma dirbančių skaitmeninėse platformose, darbo sąlygas. Tačiau šios kolektyvinės sutartys neturėtų trukdyti siekti šios direktyvos tikslų, visų pirma tinkamai klasifikuoti skaitmeninėse platformose dirbančius asmenis pagal jų užimtumo statusą;

²² C(2022) 6846 final.

- (25) kad teisinė prezumpcija būtų veiksminga ir kad būtų lengviau užtikrinti darbuotojų teises, į direktyvą turėtų būti įtraukti kriterijai, iš kurių būtų matyti, kad skaitmeninė darbo platforma kontroliuoja darbo atlikimą ir kad platformoje dirbantis asmuo, tikėtina, turi darbo santykius. Tie kriterijai turėtų būti grindžiami Sąjungos ir nacionalinių teismų praktika. Kriterijai turėtų apimti konkrečius elementus, iš kurių būtų matyti, kad skaitmeninė darbo platforma nustato viršutines atlygio dydžio ribas arba intervalą, reikalauja laikytis taisyklių ir teikia nurodymus, susijusius su išvaizda ar elgesiu, paslaugos gavėjo atžvilgiu arba nurodymus dėl darbo atlikimo, riboja galimybę savo nuožiūra pasirinkti darbo valandas ar nebuvimo darbe laikotarpius, atsisakyti atlikti užduotis, pasitelkti subrangovus ar pavaduojančius asmenis arba užkerta kelią skaitmeninėje platformoje dirbančiam asmeniui plėtoti verslo ryšius su potencialiais klientais, be kita ko, naudodamasi įvairiomis sąlygomis arba taikydama sankcijų sistemą. Kriterijai taip pat turėtų apimti konkrečius elementus, iš kurių būtų matyti, kad skaitmeninė darbo platforma atidžiai prižiūri, kaip atliekamas darbas, be kita ko, išsamiai tikrindama skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų darbo rezultatų kokybę. Tai apima darbo rezultatų arba darbo pažangos vertinimą arba reguliarių fiksavimą; tai taip pat gali būti atliekama elektroninėmis priemonėmis, pavyzdžiui, vykdant stebėjimą vaizdo kamera, buvimo vietos sekimą, spausdinimo klaviatūra apskaitą ar darant momentines ekrano kopijas arba naudojantis kitomis kompiuterių ar išmaniųjų telefonų funkcijomis. Vis dėlto priežiūra neapima elektroninių priemonių naudojimo siekiant susieti skaitmeninėse platformose dirbantį asmenį ir paslaugos gavėją. Tačiau kriterijai neturėtų būti taikomi tais atvejais, kai skaitmeninėse platformose dirbantys asmenys yra tikrai savarankiškai dirbantys asmenys. Tikrai savarankiškai dirbantys asmenys prieš savo klientus patys atsako už tai, kaip atlieka savo darbą, ir už jo rezultatų kokybę. Laisvė visų pirma pasirinkti darbo valandas ar nebuvimo darbe laikotarpius, atsisakyti atlikti užduotis, pasitelkti subrangovus ar pavaduojančius asmenis arba dirbti bet kuriai trečiajai šaliai turi būti laikoma vienu iš tikrai savarankiško darbo požymių. Tokia laisvė gali būti ribojama įvairiais būdais, kadangi platformų ekonomikos modelis nuolat keičiasi;

- (25a) valstybės narės turėtų pagal savo nacionalines teisės ir teismų sistemas sukurti pagalbinių priemonių sistemą, skirtą veiksmingam teisinės prezumpcijos įgyvendinimui užtikrinti. Toks įgyvendinimas yra aktualus visoms šalims, kurios yra suinteresuotos tinkamai nustatyti užimtumo statusą, pavyzdžiui, darbuotojams, skaitmeninėms darbo platformoms ir socialinių partnerių organizacijoms. Kad prezumpcija būtų praktiškai veiksminga, jai pritaikyti visada turėtų būti tenkinami trys kriterijai, rodantys, kad skaitmeninėje platformoje dirbantis asmuo, tikėtina, laikytinas turinčiu darbo santykius. Šių kriterijų tikslas – pateikti lengvai suprantamų požymių, iš kurių galima spręsti, kad yra tikėtinas darbo santykių buvimas, rinkinį ir tokiu būdu palengvinti skaitmeninėje platformoje dirbančio asmens galimybės naudotis atitinkamomis teisėmis, kurias nulemia darbo santykių buvimas, naudojantis teisine prezumpcija;
- (25c) atsižvelgiant į šios direktyvos tikslą pagerinti skaitmeninių platformų darbuotojų darbo sąlygas, tinkamai nustatant jų darbo santykius ir taip užtikrinant, kad jie galėtų naudotis atitinkamomis teisėmis, kylančiomis iš Sąjungos teisės, nacionalinės teisės ir kolektyvinių sutarčių, teisinė prezumpcija turėtų būti taikoma visuose atitinkamuose administraciniuose ar teismo procesuose, kai kyla skaitmeninėje platformoje dirbančio asmens užimtumo statuso klausimas. Nors šia direktyva nenustatoma jokia pareiga valstybėms narėms taikyti teisinę prezumpciją mokesčių, baudžiamiesiems ir socialinės apsaugos procesams, jokia šios direktyvos nuostata neturėtų kliudyti valstybėms narėms pagal nacionalinę teisę taikyti tą prezumpciją tuose ar kituose administraciniuose ar teismo procesuose arba kitose teisės srityse teisių suteikimo perklasifikuotiems darbuotojams tikslais pripažinti procesų, kuriuose prezumpcija buvo pritaikyta, rezultatus;
- (26) [...]
- (27) [...]

- (28) skaitmeninėje platformoje dirbančio asmens ir skaitmeninės darbo platformos santykiai gali neatitikti darbo santykių reikalavimų pagal atitinkamos valstybės narės galiojančioje teisėje, kolektyvinėse sutartyse ar taikomoje praktikoje nustatytą apibrėžtį, kaip tai suprantama pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją, net jei iš kriterijų matyti, kad skaitmeninėje platformoje dirbantis asmuo, tikėtina, turi darbo santykius. Teismo arba administraciniuose procesuose, kurių atveju taikoma teisinė prezumpcija, valstybės narės turėtų užtikrinti galimybę nuginčyti teisinę prezumpciją įrodant, remiantis pirmiau minėta apibrėžtimi, kad atitinkami santykiai nėra darbo santykiai. Skaitmeninės darbo platformos turi išsamų šių santykių pobūdį lemiančių faktinių elementų, visų pirma algoritmų, kuriais jos valdo savo veiklą, vaizdą. Todėl kai jos teigia, kad atitinkami sutartiniai santykiai nėra darbo santykiai, įrodinėjimo pareiga turėtų tekti joms. Be to, kai skaitmeninėje platformoje dirbantis asmuo, kuriam taikoma prezumpcija, siekia nuginčyti teisinę prezumpciją, turėtų būti reikalaujama, kad skaitmeninė darbo platforma suteiktų pagalbą tam asmeniui, visų pirma pateiktų visą su šiuo asmeniu susijusią platformos turimą svarbią informaciją. Sėkmingas prezumpcijos nuginčijimas teismo ar administraciniame procese neturėtų trukdyti taikyti prezumpciją vėlesniuose teismo ar apeliaciniuose procesuose, laikantis nacionalinės proceso teisės;
- (28a) nors teisinė prezumpcija turėtų būti taikoma skaitmeninėje platformoje dirbančio asmens pradėtuose procesuose, kuriuose kyla užimtumo statuso klausimas, valstybės narės gali suteikti kompetentingoms nacionalinėms administracinėms institucijoms, atsakingoms už atitinkamų teisės aktų laikymosi tikrinimą arba jų vykdymo užtikrinimą, pavyzdžiui, darbo inspekcijoms, diskreciją netaikyti tos prezumpcijos, jei jos veikia savo iniciatyva ir jei akivaizdu, kad skaitmeninėje platformoje dirbantis asmuo nėra darbuotojas, kaip tai suprantama pagal atitinkamoje valstybėje narėje galiojančią teisę, kolektyvines sutartis ar praktiką, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo jurisprudenciją. Svarbu turėti nacionalinę sistemą, kuri sumažintų bylinėjimąsi ir padidintų teisinį tikrumą;

- (28b) valstybės narės turėtų galėti nustatyti, kad skaitmeninių darbo platformų pradėti teismo ar administraciniai procesai, kurių tikslas yra užginčyti teisminės arba administracinės institucijos sprendimą, priimtą pritaikius teisinę prezumpciją, neturi sustabdyti atitinkamo sprendimo galiojimo;
- (28c) siekiant teisinio tikrumo, teisinė prezumpcija neturėtų turėti teisinės galios atgaline data iki šios direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę dienos ir todėl turėtų būti taikoma tik laikotarpiui, kuris prasideda nuo tos dienos, įskaitant sutartinius santykius, kurie buvo užmegzti iki tos dienos ir tebegalioja tą dieną. Todėl pretenzijos, susijusios su galimu darbo santykių egzistavimu iki tos dienos ir atitinkamos iki tos dienos atsiradusios teisės bei pareigos turėtų būti vertinamos remiantis tik iki šios direktyvos priėmimo galiojusia nacionaline teise ir Sąjungos teise;
- (28d) siekiant užtikrinti teisinį tikrumą ir skaidrumą visoms susijusioms šalims, svarbu užtikrinti veiksmingą teisinės prezumpcijos įgyvendinimą taikant tinkamas priemones, pavyzdžiui, skleidžiant informaciją visuomenei, rengiant gaires ir numatant veiksmingą kontrolę bei patikrinimus. Taikant šias priemones turėtų būti vengiama perklasifikuoti iš tiesų savarankiškai dirbančius asmenis, atsižvelgiama į konkrečią startuolių padėtį, siekiant remti verslumo potencialą ir sąlygas tvariam skaitmeninių darbo platformų augimui Sąjungoje;

- (29) darbo skaitmeninėse platformose kontekste šiose platformose dirbantiems asmenims dažnai taikomi sprendimai, priimti taikant automatizuotas stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemas arba jomis naudojantis. Skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų sutikimas, kad būtų tvarkomi jų asmens duomenys, ne visada duodamas laisva valia, nes skaitmeninėse platformose dirbantys asmenys nesisteningai turi realų laisvą pasirinkimą arba gali atsisakyti duoti tokį sutikimą ar jį atšaukti nepakenkdami savo sutartiniais santykiams, nepaisant to, kad toks sutikimas nėra būtinas darbui skaitmeninėje platformoje, ir pastebimas disbalansas tarp skaitmeninėje platformoje dirbančio asmens ir skaitmeninės darbo platformos, kurioje naudojamos automatizuotos stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemos. Reglamentu (ES) 2016/679 nustatoma bendroji fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis sistema, tačiau būtina nustatyti konkrečias taisykles, kuriomis būtų sprendžiami susirūpinimą keliantys klausimai, susiję su asmens duomenų tvarkymu skaitmeninėse platformose naudojant automatizuotas stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemas. Visų pirma skaitmeninės darbo platformos turėtų netvarkyti jokių asmens duomenų apie skaitmeninėje platformoje dirbančio asmens emocinę ar psichologinę būklę, jokių asmens duomenų, susijusių su jų privačiais pokalbiais, ir turėtų nerinkti jokių asmens duomenų tuo metu, kai skaitmeninėje platformoje dirbantis asmuo nesiūlo atlikti ar neatlieka darbo skaitmeninėje platformoje. Atsižvelgiant į tai, šioje direktyvoje vartojami su asmens duomenų apsauga susiję terminai turėtų būti suprantami pagal Reglamente (ES) 2016/679 nustatytas apibrėžtis;
- (30) [...]
- (31) [...]

- (32) nedarant poveikio teisėms ir pareigoms, susijusioms su Reglamentu (ES) 2016/679, šia direktyva numatomos papildomos apsaugos priemonės, susijusios su automatizuotų stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemų naudojimu darbo skaitmeninėse platformose kontekste. Skaitmeninėms darbo platformoms turėtų būti taikomos skaidrumo pareigos, susijusios su automatizuotomis stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemomis, kurios naudojamos duomenims rinkti, darbo rezultatams prižiūrėti ar vertinti elektroninėmis priemonėmis, ir automatizuotomis sprendimų priėmimo sistemomis, kurios naudojamos priimant arba palaikant sprendimus, darančius didelį poveikį skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų darbo sąlygoms, įskaitant jų prieigą prie darbo užduočių, jų pajamas, saugą ir sveikatą, darbo laiką, paaukštinimą ir sutartinį statusą, įskaitant teisių naudotis jų paskyra apribojimą, jos suspendavimą arba panaikinimą. Be to, kas numatyta Reglamente (ES) 2016/679, informacija apie tokias sistemas taip pat turėtų būti teikiama tais atvejais, kai sprendimai grindžiami ne vien automatizuotu duomenų tvarkymu, su sąlyga, kad juos palaiko automatizuotos sistemos; Taip pat turėtų būti nurodyta, kokia informacija apie tokias automatizuotas sistemas, kokia forma ir kada turėtų būti teikiama skaitmeninėse platformose dirbantiems asmenims. Informacija apie automatizuotas stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemas taip pat turėtų būti teikiama skaitmeninių platformų darbuotojų atstovams ir nacionalinėms darbo institucijoms, kad jie galėtų vykdyti savo funkcijas;
- (33) remiantis šia informavimo pareiga neturėtų būti reikalaujama, kad skaitmeninės darbo platformos atskleistų išsamią informaciją apie savo automatizuotų stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemų, įskaitant algoritmus, veikimą arba pateiktų kitus išsamius duomenis, kuriuose yra komercinių paslapčių arba kurie yra saugomi intelektinės nuosavybės teisių. Tačiau visa tai neturėtų būti pagrindas duomenų subjektui atsisakyti suteikti visą šios direktyvos reikalaujamą informaciją;
- (34) [...]

- (35) valdydamos skaitmeninėse platformose dirbančius asmenis skaitmeninės darbo platformos plačiai naudojami automatizuotomis stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemomis. Stebėseną elektroninėmis priemonėmis gali būti intervencinė, o tokių sistemų priimami arba palaikomi sprendimai, pavyzdžiui, susiję su užduočių siūlymu ar skyrimu, darbo pajamomis, jų sauga ir sveikata, jų darbo laiku, jų galimybėmis mokytis, jų pareigų paaugštinimu ar statusu organizacijoje ir sutartiniu statusu, daro tiesioginį poveikį skaitmeninėse platformose dirbantiems asmenims, kurie gali neturėti tiesioginio kontakto su vadovu ar prižiūrėtoju. Todėl skaitmeninės darbo platformos turėtų stebėti ir reguliariai vertinti automatizuotų stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemų priimtų ar palaikomų sprendimų poveikį darbo sąlygoms. Šiuo tikslu skaitmeninės darbo platformos turėtų užtikrinti pakankamus žmogiškuosius išteklius. Asmenys, kuriems skaitmeninės darbo platformos paveda vykdyti stebėseną, turėtų turėti būtiną kompetenciją, kvalifikaciją ir įgaliojimus vykdyti šias funkcijas, visų pirma teisę panaikinti automatinio būdu priimtus sprendimus. Jie turėtų būti apsaugoti nuo atleidimo iš darbo, drausminių priemonių ar kitokio priešiško elgesio už jų funkcijų vykdymą. Be pareigų pagal Reglamentą (ES) 2016/679, šioje direktyvoje numatytos aiškios pareigos, kurios taikomos darbo skaitmeninėse platformose kontekste;
- (36) Reglamente (ES) 2016/679 reikalaujama, kad duomenų valdytojai įgyvendintų tinkamas priemonės duomenų subjektų teisėms bei laisvėms ir teisėtiems interesams apsaugoti tais atvejais, kai dėl pastarųjų priimami tik automatizuotu duomenų tvarkymu grindžiami sprendimai. Pagal šią nuostatą reikalaujama bent jau užtikrinti duomenų subjekto teisę reikalauti, kad duomenų valdytojas užtikrintų žmogaus dalyvavimą prireikus pareikšti nuomonę ir užginčyti sprendimą;

- (37) šioje direktyvoje numatytos taisyklės, kuriomis papildomas Reglamentas (ES) 2016/679, darbo skaitmeninėse platformose algoritminio valdymo kontekste. Skaitmeninėje platformoje dirbantys asmenys turėtų turėti teisę gauti skaitmeninės darbo platformos paaiškinimą dėl didelį poveikį jiems darančio automatizuotų sistemų priimamo ar palaikomo sprendimo, sprendimo nebuvimo arba sprendimų rinkinio. Tuo tikslu skaitmeninė darbo platforma jiems turėtų būti suteikti galimybę su kontaktiniu asmeniu aptarti ir išsiaiškinti su šiais sprendimais susijusius faktus, aplinkybes ir priežastis. Be to, jeigu skaitmeninė darbo platforma apriboja skaitmeninės platformos darbuotojo teisę naudotis savo paskyra, ją suspenduoja arba panaikina, atsisako mokėti atlygį už to asmens atliktą darbą arba daro poveikį jo sutartiniam statusui, skaitmeninė darbo platforma turėtų pateikti tam skaitmeninėje platformoje dirbančiam asmeniui rašytinį to sprendimo motyvų pareiškimą, kadangi tikėtina, kad tokie sprendimai darys ypač didelį neigiamą poveikį skaitmeninėse platformose dirbantiems asmenims, visų pirma jų potencialioms pajamoms. Jei gautas paaiškinimas ar priežastys yra nepatenkinami arba jei skaitmeninėse platformose dirbantys asmenys mano, kad didelį poveikį jiems darančiu sprendimu yra pažeidžiamos jų teisės, jie taip pat turėtų turėti teisę prašyti, kad skaitmeninė darbo platforma peržiūrėtų sprendimą ir nepagrįstai nedelsdamos pateiktų pagrįstą atsakymą. Tais atvejais, kai tokiais sprendimais pažeidžiamos tų asmenų teisės, pavyzdžiui, darbo teisės, teisė į nediskriminavimą arba į jų asmens duomenų apsaugą, skaitmeninė darbo platforma turėtų be nepagrįsto delsimo ištaisyti tokius sprendimus arba, jei tai neįmanoma, atlyginti patirtą žalą ir imtis būtinų priemonių, kad ateityje būtų išvengta tokių sprendimų;

- (38) Tarybos direktyva 89/391/EEB²³ nustatomos priemonės, kuriomis skatinama gerinti darbuotojų saugą ir sveikatą darbe, įskaitant darbdavių pareigą kuo labiau sumažinti riziką ir įvertinti riziką darbuotojų sveikatai ir saugai. Kadangi automatizuotos stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemos potencialiai gali daryti didelį poveikį skaitmeninių platformų darbuotojų fizinei ir psichikos sveikatai, skaitmeninės darbo platformos turėtų įvertinti tą riziką, nustatyti, ar sistemų apsaugos priemonės yra tinkamos šiai rizikai pašalinti, ir imtis tinkamų prevencinių ir apsaugos priemonių. Jos turėtų vengti, kad dėl tokių sistemų naudojimo darbuotojai patirtų pernelyg didelį spaudimą arba kiltų pavojus jų sveikatai. Kad šių nuostatų veiksmingumas būtų didesnis, skaitmeninė darbo platforma turėtų pateikti platformų darbuotojams, jų atstovams ir kompetentingoms institucijoms savo rizikos vertinimą ir rizikos mažinimo priemonių vertinimą;
- (39) įdiegiant arba iš esmės pakeičiant skaitmeninių darbo platformų automatizuotas stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemas daromas tiesioginis poveikis platformų darbuotojų darbo organizavimui ir individualioms darbo sąlygoms, todėl būtina užtikrinti, kad platformų darbuotojų atstovai, o jei atstovų nėra – platformų darbuotojai galėtų tiesiogiai naudotis su informavimu ir konsultacijomis susijusiomis teisėmis ir pareigomis, visų pirma nustatytosiomis pagal Direktyvą 2022/14/EB. Būtina imtis papildomų priemonių siekiant užtikrinti, kad prieš priimdamos tokius sprendimus skaitmeninės darbo platformos tinkamu lygmeniu informuotų platformų darbuotojus arba jų atstovus ir su jais konsultuotųsi, o atsižvelgiant į algoritminio valdymo sistemų techninį sudėtingumą, prireikus suderintai pasitelkti platformų darbuotojų arba jų atstovų pasirinktą ekspertą. Ši direktyva nedaro poveikio Direktyvoje 2002/14/EB išdėstytoms informavimo ir konsultavimosi priemonėms;

²³ 1989 m. birželio 12 d. Tarybos direktyva 89/391/EEB dėl priemonių darbuotojų saugai ir sveikatos apsaugai darbe gerinti nustatymo (OL L 183, 1989 6 29, p. 1).

- (40) didelė dalis skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų dirba ne pagal darbo santykius. Skaitmeninių darbo platformų naudojamų automatizuotų stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemų poveikis jų asmens duomenų apsaugai ir jų galimybėms uždirbti yra panašus į poveikį skaitmeninių platformų darbuotojams. Todėl šioje direktyvoje nustatytos teisės, susijusios su fizinių asmenų apsauga tvarkant asmens duomenis algoritminio valdymo kontekste, t. y. teisės, susijusios su automatizuotų stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemų naudojimo skaidrumu, asmens duomenų tvarkymo ar rinkimo apribojimais, žmogaus vykdoma stebėseną ir svarbių sprendimų peržiūra, taip pat turėtų būti taikomos skaitmeninėse platformose ne pagal darbo santykius dirbantiems asmenims. Jiems neturėtų būti taikomos teisės, susijusios su darbuotojų sveikata ir sauga ir su skaitmeninių platformų darbuotojų ar jų atstovų informavimu ir konsultavimusi su jais, atsižvelgiant į Sąjungos teisę. Reglamente (ES) 2019/1150 numatytos apsaugos priemonės dėl skaitmeninėse darbo platformose savarankiškai dirbančių asmenų sąžiningumo ir skaidrumo, jeigu jie laikomi verslo klientais, kaip tai suprantama tame reglamente. Žmogaus atliekamos svarbių sprendimų peržiūros klausimu verslo klientams turėtų būti taikomos konkrečios Reglamento (ES) 2019/1150 nuostatos;
- (41) siekiant užtikrinti, kad skaitmeninės darbo platformos laikytųsi darbo teisės aktų ir reglamentų, visų pirma jei jos yra įsisteigusios kitoje šalyje nei valstybė narė, kurioje dirba skaitmeninės platformos darbuotojas, skaitmeninės darbo platformos turėtų deklaruoti platformų darbuotojų darbą valstybės narės, kurioje atliekamas darbas, kompetentingoms institucijoms. Ši pareiga neturėtų pakeisti kituose Sąjungos dokumentuose nustatytą deklaravimo ar pranešimo pareigą;

- (42) informacija apie skaitmeninėse darbo platformose dirbančių asmenų skaičių, informacija apie jų sutartinį arba užimtumo statusą ir tiems sutartiniams santykiams taikomas bendrąsias sąlygas yra labai svarbi siekiant padėti atitinkamoms institucijoms tinkamai nustatyti skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų užimtumo statusą ir užtikrinti, kad būtų laikomasi teisinių prievolių, taip pat skaitmeninių platformų darbuotojų atstovams vykdyti jų atstovaujamas funkcijas ir todėl turėtų būti jiems prieinama. Tos institucijos ir atstovai taip pat turėtų turėti teisę prašyti, kad skaitmeninės darbo platformos pateiktų papildomus paaiškinimus ir išsamesnę informaciją, susijusius su pateikta informacija;
- (43) sukurtos plačios Sąjungos socialinės *acquis* vykdymo užtikrinimo nuostatų sistemos elementai turėtų būti taikomi šiai direktyvai siekiant užtikrinti, kad skaitmeninėse platformose dirbantys asmenys turėtų teisę į veiksmingą ir nešališką ginčų sprendimą ir teisę į teisių gynimą, įskaitant patirtos žalos atlyginimą. Konkrečiai atsižvelgiant į teisės į veiksmingą teisinę apsaugą esminį pobūdį, skaitmeninėse platformose dirbantiems asmenims ši apsauga turėtų būti užtikrinta net pasibaigus darbo santykiams, dėl kurių atsirado įtariamas šioje direktyvoje nustatytų darbuotojų teisių pažeidimas;
- (44) skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų atstovai turėtų turėti galimybę pagal nacionalinę teisę ir praktiką atstovauti vienam ar keliems skaitmeninėse platformose dirbantiems asmenims bet kuriame teismo ar administraciniame procese, kad būtų užtikrintas kurios nors iš šios direktyvos kylančių teisių ar pareigų vykdymas. Pateikiant ieškinį kelių skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų vardu arba juos remiant palengvinamas procesas, kuris kitu atveju nebūtų pradėtas dėl procedūrinių ir finansinių kliūčių arba baimės, kad bus imtasi atsakomųjų veiksmų;

- (45) darbui skaitmeninėse platformose būdinga tai, kad nėra bendros darbo vietos, kurioje darbuotojai galėtų susipažinti ir bendrauti tarpusavyje ir su savo atstovais, be kita ko, kad apgintų savo interesus santykiuose su skaitmenine darbo platforma. Todėl, atsižvelgiant į skaitmeninių darbo platformų darbo organizavimą, būtina sukurti skaitmeninius ryšių kanalus, kad skaitmeninėse platformose dirbantys asmenys galėtų keistis informacija, o platformų darbuotojų atstovai galėtų su jais susisiekti. Skaitmeninės darbo platformos tokius ryšių kanalus turėtų sukurti savo skaitmeninėje infrastruktūroje arba pasinaudodamos panašiomis veiksmingomis priemonėmis, o kartu užtikrinti asmens duomenų apsaugą, nesinaudoti prieiga prie tų ryšių ir nevykdyti jų stebėsenos;
- (46) su tinkamu skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų užimtumo statuso nustatymu susijusiuose administraciniuose ar teismo procesuose darbo organizavimo elementus, leidžiančius nustatyti užimtumo statusą, ir visų pirma tai, ar skaitmeninė darbo platforma kontroliuoja tam tikrus darbo elementus, gali turėti skaitmeninė darbo platforma ir jie gali nebūti lengvai prieinami skaitmeninėse platformose dirbantiems asmenims ir kompetentingoms institucijoms. Todėl nacionaliniai teismai arba kompetentingos institucijos turėtų turėti galimybę nurodyti skaitmeninei darbo platformai atskleisti visus jos kontroliuojamus susijusius duomenis, be kita ko, konfidencialią informaciją, taikant veiksmingas tokios informacijos apsaugos priemones;
- (47) atsižvelgiant į tai, kad šioje direktyvoje numatomos taisyklės, kuriomis papildomas Reglamentas (ES) 2016/679, dėl darbo skaitmeninėse platformose, kad būtų užtikrinta skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų asmens duomenų apsauga, Reglamente (ES) 2016/679 nurodytos nacionalinės priežiūros institucijos turėtų būti kompetentingos stebėti, kaip taikomos tos apsaugos priemonės. Šioje direktyvoje nustatytų papildomų taisyklių vykdymo užtikrinimui turėtų būti taikoma Reglamento (ES) 2016/679 procedūrinė sistema, visų pirma kiek tai susiję su priežiūros, bendradarbiavimo ir nuoseklumo užtikrinimo mechanizmais, teisių gynimo priemonėmis, atsakomybe ir sankcijomis, įskaitant kompetenciją skirti administracines baudas, neviršijančias tame reglamente nurodytos sumos;

- (48) skaitmeninėse darbo platformose naudojamos automatizuotos stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemos apima skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų asmens duomenų tvarkymą ir daro poveikį tarp jų esančių skaitmeninių platformų darbuotojų darbo sąlygoms ir teisėms; dėl to kyla duomenų apsaugos teisės, taip pat susijusių teisės sričių, pavyzdžiui, darbo teisės klausimų. Todėl duomenų apsaugos priežiūros institucijos ir kitos kompetentingos institucijos turėtų bendradarbiauti šios direktyvos vykdymo užtikrinimo srityje, be kita ko, tarpusavyje keisdamosi svarbia informacija, nedarant poveikio duomenų apsaugos priežiūros institucijų nepriklausomumui;
- (48a) tam, kad šioje direktyvoje numatyta apsauga būtų veiksminga, būtina apsaugoti skaitmeninėse platformose dirbančius asmenis, kurie pasinaudoja šia direktyva suteiktomis atitinkamomis teisėmis, nuo atleidimo iš darbo (kiek tai susiję su skaitmeninių platformų darbuotojais) arba sutarties nutraukimo (kiek tai susiję su savarankiškai dirbančiais asmenimis) ir nuo lygiaverčių priemonių;
- (49) kadangi šios direktyvos tikslo, t. y. gerinti darbo skaitmeninėse platformose sąlygas, valstybės narės negali deramai pasiekti, o dėl poreikio nustatyti bendrus būtiniausius reikalavimus to tikslo būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamasi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidarumo principo, Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šia direktyva neviršijama to, kas būtina tam tikslui pasiekti;

- (50) šioje direktyvoje nustatomi būtiniausi reikalavimai, taip išsaugant valstybių narių prerogatyvą nustatyti arba toliau taikyti skaitmeninėse platformose dirbantiems asmenims palankesnes nuostatas. Pagal galiojančią teisinę sistemą turimos teisės turėtų būti ir toliau taikomos, visų pirma kiek tai susiję su darbo santykių buvimo nustatymo mechanizmais, nebent šia direktyva būtų nustatytos palankesnės nuostatos. Įgyvendinant šią direktyvą, negalima mažinti esamų teisių, nustatytų galiojančioje šios srities Sąjungos ar nacionalinėje teisėje; tai taip pat nėra teisėtas pagrindas bendram šios direktyvos taikymo srityje suteikiamos apsaugos lygiui mažinti;
- (50a) turi būti gerbiamas socialinių partnerių savarankiškumas. Taigi, socialiniai partneriai turėtų galėti atsižvelgti į tai, kad konkrečiose su skaitmeninių platformų darbuotojų darbo sąlygomis susijusiose situacijose, siekiant šios direktyvos tikslų, tinkamesnės yra kitokios nuostatos nei tam tikri šioje direktyvoje išdėstyti standartai. Todėl valstybės narės turėtų galėti leisti socialiniams partneriams palikti galioti kolektyvines sutartis, kurios skirtųsi nuo tam tikrų tuose straipsniuose išdėstytų nuostatų, vesti derybas dėl tokių sutarčių, jas sudaryti ir užtikrinti jų vykdymą, kartu užtikrinant bendrą skaitmeninių platformų darbuotojų apsaugą;
- (51) įgyvendindamos šią direktyvą valstybės narės turėtų vengti nustatyti administracinius, finansinius ir teisinius apribojimus, kuriais būtų varžomas labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių kūrimas ir plėtra. Valstybės narės turėtų įvertinti perkėlimo į nacionalinę teisę priemonių poveikį startuoliams ir mažosioms bei vidutinėms įmonėms, siekdamos užtikrinti, kad joms nebūtų daromas neproporcingas poveikis, ir ypatingą dėmesį skirdamos labai mažoms įmonėms ir administracinei naštai. Be to, valstybės narės turėtų skelbti šių įvertinimų rezultatus;

- (52) valstybės narės gali pavesti socialiniams partneriams įgyvendinti šią direktyvą, jeigu socialiniai partneriai to bendrai paprašo ir jeigu valstybės narės imasi visų būtinų veiksmų užtikrinti, kad bet kuriuo metu galėtų garantuoti, jog bus pasiekti pagal šią direktyvą siektini rezultatai. Jos taip pat turėtų, vadovaudamosi savo nacionaline teise ir praktika, imtis tinkamų priemonių, kad užtikrintų veiksmingą socialinių partnerių dalyvavimą ir skatintų bei stiprintų socialinį dialogą siekiant įgyvendinti šios direktyvos nuostatas;
- (53) pagal 2011 m. rugsėjo 28 d. bendrą valstybių narių ir Komisijos politinį pareiškimą dėl aiškinamųjų dokumentų²⁴ valstybės narės įsipareigojo pagrįstais atvejais prie pranešimų apie perkėlimo priemones pridėti vieną ar daugiau dokumentų, kuriuose paaiškinamos direktyvos sudėtinių dalių ir nacionalinių perkėlimo priemonių atitinkamų dalių sąsajos. Šios direktyvos atveju teisės aktų leidėjas laikosi nuomonės, kad tokių dokumentų perdavimas yra pagrįstas;
- (54) vadovaujantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/1725²⁵ 42 straipsnio 1 dalimi buvo konsultuojamasi su Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnu ir jis pateikė nuomonę 2022 m. vasario 2 d.²⁶,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

²⁴ OL C 369, 2011 12 17, p. 14.

²⁵ 2018 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1725 dėl fizinių asmenų apsaugos Sąjungos institucijoms, organams, tarnyboms ir agentūroms tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 45/2001 ir Sprendimas Nr. 1247/2002/EB (OL L 295, 2018 11 21, p. 39).

²⁶ Dok. 5966/22.

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Dalykas ir taikymo sritis

1. Šios direktyvos tikslas – pagerinti skaitmeninių platformų darbuotojų darbo sąlygas ir skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų apsaugą, susijusią su jų asmens duomenų tvarkymu naudojantis automatizuotomis stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemomis.
- 1a. Šių tikslų siekiama šiomis priemonėmis:
 - nustatant priemones, kuriomis būtų palengvintas tinkamas skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų užimtumo statuso nustatymas;
 - gerinant automatizuotų stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemų naudojimo skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų atžvilgiu skaidrumą, sąžiningumą ir atskaitomybę ir
 - didinant su darbu skaitmeninėse platformose susijusį skaidrumą, be kita ko, tarpvalstybinėse situacijose.
2. [...]
3. Ši direktyva taikoma asmenims, dirbantiems skaitmeninėse platformose Sąjungoje, skaitmeninėms darbo platformoms, organizuojančioms darbą skaitmeninėse platformose Sąjungoje, nepriklausomai nuo skaitmeninės platformos įsisteigimo vietos ir neatsižvelgiant į kitais atvejais taikytiną teisę.
4. Skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų atstovams, išskyrus atstovaujančiuosius platformų darbuotojams, ši direktyva taikoma tik tokiu mastu, koku atstovavimas skaitmeninėse platformose dirbantiems asmenims yra numatytas pagal nacionalinę teisę ir praktiką.

2 straipsnis

Apibrėžtys

1. Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys:
 - 1) skaitmeninė darbo platforma – fizinis arba juridinis asmuo, kuris teikia paslaugą, atitinkančią visus šiuos reikalavimus:
 - a) paslauga bent iš dalies teikiama nuotoliniu būdu elektroninėmis priemonėmis, pavyzdžiui, naudojantis interneto svetaine arba mobiliąja programėle;
 - b) ji teikiama paslaugos gavėjo prašymu;
 - c) privalomai apima fizinių asmenų už užmokestį atliekamo darbo organizavimą, nesvarbu, ar tas darbas atliekamas internetu, ar konkrečioje vietoje;
 - d) naudojamos automatizuotos stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemos;
 - 2) darbas skaitmeninėje platformoje – darbas, kuris organizuojamas per skaitmeninę darbo platformą ir kurį Sąjungoje atlieka fizinis asmuo, remdamasis sutartiniais skaitmeninės darbo platformos ir fizinio asmens arba tarpininko santykiais, nepriklausomai nuo to, ar tarp fizinio asmens arba tarpininko ir paslaugos gavėjo yra sutartiniai santykiai;

- 3) skaitmeninėje platformoje dirbantis asmuo – fizinis asmuo, atliekantis darbą skaitmeninėje platformoje, neatsižvelgiant į susijusių šalių sutartinių santykių pobūdį arba tai, kaip jos jį įvardija;
- 4) skaitmeninės platformos darbuotojas – fizinis asmuo, dirbantis skaitmeninėje platformoje pagal darbo sutartį arba laikomas turinčiu darbo santykius, kaip jie suprantami pagal kiekvienos valstybės narės galiojančią teisę, kolektyvines sutartis ar taikomą praktiką, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo jurisprudenciją;
- 4a) tarpininkas – fizinis ar juridinis asmuo, kuris užmezga sutartinius santykius, be kita ko, sudarydamas subrangos sutartis, su skaitmeninėje platformoje dirbančiu asmeniu arba skaitmenine darbo platforma, kad būtų galima dirbti skaitmeninėje platformoje naudojantis ta skaitmenine darbo platforma;
- 4b) sąlygos – bet kokia sąlyga ar specifikacija, neatsižvelgiant į jos pavadinimą ar formą, kuria reglamentuojami skaitmeninės darbo platformos ir skaitmeninėse platformose dirbančio asmens sutartiniai santykiai ir kurias vienašališkai nustato skaitmeninė darbo platforma;
- 5) [...]
- 6) [...]
- 6a) automatizuotos stebėsenos sistemos – sistemos, naudojamos skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų asmens duomenims rinkti, jų darbo rezultatams prižiūrėti ar vertinti elektroninėmis priemonėmis;

- 6b) automatizuotos sprendimų priėmimo sistemos – sistemos, naudojamos priimančioms arba palaikant didelį poveikį skaitmeninėje platformoje dirbantiems asmenims darančioms sprendimus, visų pirma dėl užduočių siūlymo ar skyrimo jiems, jų pajamų, saugos ir sveikatos, darbo laiko, galimybės mokytis ir sutartinio statuso, įskaitant teisių naudotis jų paskyra apribojimą, jos suspendavimą arba panaikinimą.
2. 1 dalies 1 punkte pateikta skaitmeninių darbo platformų apibrėžtis neapima paslaugų teikėjų, kurių pagrindinis tikslas – naudoti turtą ar juo dalytis arba perparduoti prekes ar paslaugas.

2a straipsnis

Tarpininkai

Valstybės narės užtikrina, kad dėl naudojimosi tarpininkų paslaugomis nesumažėtų šia direktyva skaitmeninėse platformose dirbantiems asmenims suteikiama apsauga.

II SKYRIUS

UŽIMTUMO STATUSAS

3 straipsnis

Tinkamas užimtumo statuso nustatymas

1. Valstybės narės nustato tinkamas procedūras, kad patikrintų ir užtikrintų tinkamą skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų užimtumo statuso nustatymą, siekdamos nustatyti, ar esama darbo santykių, kaip jie suprantami pagal valstybėse narėse galiojančią teisę, kolektyvines sutartis ar taikomą praktiką, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo jurisprudenciją, ir užtikrinti, kad skaitmeninių platformų darbuotojai galėtų naudotis su tais darbo santykiais susijusiomis teisėmis.
2. Nustatant, ar esama darbo santykių, pirmiausiai remiamasi faktais, susijusiais su faktiniu darbo atlikimu, atsižvelgiant į automatizuotų stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemų naudojimą organizuojant darbą skaitmeninėse platformose, nepriklausomai nuo to, kaip santykiai klasifikuojami bet kokiame sutartimi įformintame susitarime, dėl kurio galėjo susitarti susijusios šalys. Jeigu darbo santykių buvimas nustatomas remiantis faktais, darbdavio pareigas prisiimanti šalis aiškiai nurodoma pagal nacionalinės teisės sistemas.

4 straipsnis

Teisinė prezumpcija

1. Laikomasi teisinės prezumpcijos, kad skaitmeninės darbo platformos ir naudojantis ta platforma skaitmeninėje platformoje dirbančio asmens santykiai yra darbo santykiai, kai skaitmeninė darbo platforma kontroliuoja to asmens atliekamą darbą ir jam vadovauja, nebent valstybės narės pagal 20 straipsnį nustato palankesnes nuostatas.

Pirmesnės pastraipos tikslu laikoma, kad kontrolė ir vadovavimas pagal taikomas sąlygas arba praktikoje atitinka bent tris iš šių kriterijų:

- a) skaitmeninė darbo platforma nustato viršutinės atlygio dydžio ribas;
 - b) skaitmeninė darbo platforma reikalauja, kad skaitmeninėje platformoje dirbantis asmuo laikytųsi konkrečių išvaizdos, elgesio su paslaugos gavėju arba darbo atlikimo taisyklių;
 - c) skaitmeninė darbo platforma prižiūri, kaip atliekamas darbas, be kita ko, elektroninėmis priemonėmis;
 - d) skaitmeninė platforma riboja laisvę, be kita ko, taikydama sankcijas, organizuoti savo darbą, apribodama galimybę savo nuožiūra pasirinkti darbo valandas ar nebuvimo darbe laikotarpius;
 - da) skaitmeninė darbo platforma riboja laisvę, be kita ko, taikydama sankcijas, organizuoti savo darbą, apribodama galimybę savo nuožiūra priimti ar atsisakyti atlikti užduotis;
 - db) skaitmeninė platforma riboja laisvę, be kita ko, taikydama sankcijas, organizuoti savo darbą, apribodama galimybę savo nuožiūra pasitelkti subrangovus arba pavaduojančius asmenis;
 - e) skaitmeninė platforma riboja galimybę kurti klientų bazę arba atlikti darbą bet kuriai trečiajam šaliai.
- 1a. Šiame straipsnyje ir 4a straipsnyje nustatytos taisyklės nedaro poveikio teismų ir kompetentingų institucijų diskrecijai nustatyti, ar egzistuoja darbo santykiai, kaip tai suprantama pagal atitinkamoje valstybėje narėje galiojančią teisę, kolektyvines sutartis ar taikomą praktiką, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo jurisprudenciją ir neatsižvelgiant į tai, kiek kriterijų tenkinama.

2. [...]
3. [...]
4. [...]

4a straipsnis

Prezumpcijos taikymas ir nuginklėjimas

1. Teisinė prezumpcija taikoma visuose atitinkamuose administraciniuose ar teismo procesuose, kai kyla tinkamo skaitmeninėje platformoje dirbančio asmens užimtumo statuso nustatymo klausimas.

Teisinė prezumpcija netaikoma mokesčių, baudžiamiesiems ir socialinės apsaugos procesams. Tačiau valstybės narės gali taikyti teisinę prezumpciją tuose procesuose pagal nacionalinę teisę.

2. Valstybės narės gali suteikti kompetentingoms nacionalinėms administracinėms institucijoms diskreciją netaikyti prezumpcijos tais atvejais, kai:
 - a) tos institucijos savo iniciatyva tikrina, kaip laikomasi atitinkamų teisės aktų, arba užtikrina jų vykdymą, ir
 - b) akivaizdu, kad skaitmeninėje platformoje dirbantis asmuo nėra skaitmeninės platformos darbuotojas.

3. Valstybės narės užtikrina, kad procesuose, kuriuose taikoma prezumpcija, bet kuri iš šalių turėtų galimybę nuginčyti teisinę prezumpciją.

Šiuo tikslu:

- a) jeigu skaitmeninė darbo platforma teigia, kad atitinkami sutartiniai santykiai nėra darbo santykiai, kaip jie suprantami pagal kiekvienoje valstybėje narėje galiojančią teisę, kolektyvines sutartis ar taikomą praktiką, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo jurisprudenciją, įrodinėjimo pareiga tenka tai skaitmeninei darbo platformai;
 - b) jei skaitmeninėje platformoje dirbantis asmuo teigia, kad atitinkami sutartiniai santykiai nėra darbo santykiai, kaip tai suprantama pagal kiekvienoje valstybėje narėje galiojančią teisę, kolektyvines sutartis ar taikomą praktiką, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo jurisprudenciją, skaitmeninė darbo platforma turi padėti tinkamai išspręsti bylą – visų pirma pateikti visą turimą svarbią informaciją.
4. Sutartinių santykių, prasidėjusių iki 21 straipsnio 1 dalyje nurodytos dienos ir tą dieną tebesitęsiančių, atžvilgiu 4 straipsnyje nurodyta teisinė prezumpcija taikoma tik laikotarpiui, prasidedančiam nuo tos dienos.
5. Kai skaitmeninė darbo platforma ginčija administracinį ar teismo sprendimą, kuriuo taikant prezumpciją nustatomas skaitmeninėje platformoje dirbančio asmens užimtumo statusas, valstybės narės gali nustatyti, kad toks procesas nesustabdo to sprendimo galiojimo.

4b straipsnis

Pagalbinių priemonių sistema

Valstybės narės sukuria pagalbinių priemonių sistemą, kad užtikrintų veiksmingą 4 straipsnyje nurodytos teisinės prezumpcijos įgyvendinimą. Jos visų pirma:

- a) užtikrina, kad informacija apie teisinės prezumpcijos taikymą būtų vieša, aiški, išsami ir lengvai prieinama;
- b) parengia gaires skaitmeninėms darbo platformoms, skaitmeninėse platformose dirbantiems asmenims ir socialiniams partneriams, kad jie suprastų ir galėtų praktiškai taikyti teisinę prezumpciją, įskaitant jos nuginčijimą;
- c) laikydamosi nacionalinės teisės ar praktikos, parengia gaires nacionalinėms kompetentingoms institucijoms, kad jos tikslingai stebėtų ir persekiotų reikalavimų nesilaikančias skaitmenines darbo platformas;
- d) laikydamosi nacionalinės teisės ar praktikos, numato nacionalinių valdžios institucijų vykdomą veiksmingą kontrolę ir patikrinimus, kartu užtikrindamos, kad tokia kontrolė ir patikrinimai būtų proporcingi ir nediskriminaciniai.

5 straipsnis

[...]

III SKYRIUS

VALDYMAS NAUDOJANT AUTOMATIZUOTAS STEBĖSENOS AR SPRENDIMŲ PRIĖMIMO SISTEMAS

5a straipsnis

Asmens duomenų tvarkymo naudojant automatizuotas stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemas apribojimai

1. Skaitmeninio darbo platformos, naudodamos automatizuotas stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemas, negali:
 - a) tvarkyti asmens duomenų, susijusių su skaitmeninėje platformoje dirbančio asmens emocine ar psichologine būkle;
 - b) tvarkyti bet kokių asmens duomenų, susijusių su privačiais pokalbiais, įskaitant keitimąsi informacija su platformų darbuotojų atstovais;
 - c) rinkti jokių asmens duomenų, tuo metu, kai skaitmeninėje platformoje dirbantis asmuo nesiūlo ir neatlieka darbo skaitmeninėje platformoje.

6 straipsnis

Su automatizuotomis stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemomis susijęs skaidrumas

1. Valstybės narės reikalauja, kad skaitmeninės darbo platformos informuotų skaitmeninėse darbo platformose dirbančius asmenis apie automatizuotų stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemų naudojimą.

Ši informacija yra susijusi su:

- a) automatizuotų stebėsenos sistemų:
 - i) naudojimu arba diegimu;
 - ii) prižiūrimų ar vertinamų veiksmų arba veiksmų, kurių duomenis tokios sistemos renka, kategorijomis, įskaitant paslaugos gavėjo atliekamą vertinimą;

- b) automatizuotų sprendimų priėmimo sistemų:
 - i) naudojimu arba diegimu;
 - ii) priimamų ar palaikomų sprendimų kategorijomis;
 - iii) įvertinamais pagrindiniais parametrais ir santykinę tų pagrindinių parametų svarbą automatizuotam sprendimų priėmimui, įskaitant tai, kaip sprendimus veikia skaitmeninėje platformoje dirbančio asmens duomenys ar elgesys;
 - iv) sprendimų apriboti skaitmeninėje platformoje dirbančio asmens teises naudotis savo paskyra, ją suspenduoti arba panaikinti, atsisakyti mokėti už jų atliktą darbą, taip pat sprendimų dėl jų sutartinio statuso arba bet kokio panašaus poveikio sprendimo motyvais.
- 3. Skaitmeninės darbo platformos 1 dalyje nurodytą informaciją teikia kaip rašytinį dokumentą, kuris gali būti elektroninis. Tą informaciją jos pateikia ne vėliau kaip pirmą darbo dieną, taip pat įvykus esminiems pokyčiams ir bet kuriuo metu skaitmeninėje platformoje dirbančio asmens prašymu. Informacija pateikiama glaustai, skaidriai, suprantamai ir yra lengvai prieinama, išdėstyta aiškiai ir paprasta kalba.
- 4. Skaitmeninės darbo platformos 1 dalyje nurodytą informaciją taip pat pateikia platformų darbuotojų atstovams. Jos taip pat pateikia šią informaciją kompetentingoms nacionalinėms institucijoms, gavusios jų prašymą.
- 5. [...]

7 straipsnis

Žmogaus vykdoma automatizuotų sistemų stebėseną

1. Valstybės narės užtikrina, kad skaitmeninės darbo platformos stebėtų ir reguliariai vertintų atskirų sprendimų, priimtų arba palaikomų automatizuotų stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemų poveikį skaitmeninėse platformose dirbantiems asmenims.
2. [...]
3. Valstybės narės reikalauja, kad skaitmeninės darbo platformos užtikrintų pakankamai žmogiškųjų išteklių atskirų sprendimų, priimtų arba palaikomų automatizuotų stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemomis, poveikiui stebėti ir vertinti. Asmenys, kuriems skaitmeninės darbo platformos paveda vykdyti stebėseną ir vertinimą, turi turėti būtiną kompetenciją, kvalifikaciją ir įgaliojimus vykdyti šias funkcijas, be kita ko, kad galėtų panaikinti automatinius sprendimus. Jie turi būti apsaugoti nuo atleidimo iš darbo arba lygiaverčių priemonių, drausminių priemonių ar kitokio priešiško elgesio už jų funkcijų vykdymą.
4. Informacija apie vertinimus, atliekamus pagal 1 dalį, pateikiama skaitmeninėse platformose dirbantiems asmenims ir platformų darbuotojų atstovams. Jos taip pat pateikia šią informaciją kompetentingoms nacionalinėms institucijoms, gavusios jų prašymą.

Žmogaus atliekama svarbių sprendimų peržiūra

1. Valstybės narės užtikrina, kad skaitmeninėse platformose dirbantys asmenys turėtų teisę nepagrįstai nedelsiant gauti skaitmeninės darbo platformos paaiškinimą dėl bet kokio automatizuotos sprendimų priėmimo sistemos priimto arba palaikomo sprendimo, kuris jiems daro didelį poveikį. Valstybės narės užtikrina, kad skaitmeninės darbo platformos skaitmeninėse platformose dirbantiems asmenims suteiktų galimybę susisiekti su skaitmeninės darbo platformos paskirtu kontaktiniu asmeniu, taip pat aptarti ir išsiaiškinti su sprendimo priėmimu susijusius faktus, aplinkybes ir priežastis. Skaitmeninės darbo platformos užtikrina, kad tokie kontaktiniai asmenys turėtų būtiną kompetenciją, kvalifikaciją ir įgaliojimus vykdyti tokias funkcijas.

Skaitmeninės darbo platformos nepagrįstai nedelsdamos raštu pateikia skaitmeninėse platformose dirbančiam asmeniui automatizuotos sprendimų priėmimo sistemos priimto ar palaikomo sprendimo apriboti skaitmeninėje platformoje dirbančio asmens teises naudotis savo paskyra, ją suspenduoti arba panaikinti, sprendimo atsisakyti mokėti už atliktą darbą, sprendimo dėl skaitmeninėje platformoje dirbančio asmens sutartinio statuso arba panašaus poveikio sprendimo motyvus.

2. Jei skaitmeninėje platformoje dirbantys asmenys nėra patenkinti gautu žodiniu ar rašytiniu motyvų paaiškinimu arba mano, kad 1 dalyje nurodytu sprendimu pažeidžiamos jų teisės, jie turi teisę prašyti skaitmeninės darbo platformos peržiūrėti sprendimą. Gavusi tokį prašymą, skaitmeninė darbo platforma nepagrįstai nedelsdama ir bet kuriuo atveju per dvi savaites nuo prašymo gavimo dienos skaitmeninėje platformoje dirbančiam asmeniui rašytinio dokumento, kuris gali būti elektroninis, forma pateikia pagrįstą atsakymą.

3. Jeigu 1 dalyje nurodytu sprendimu pažeidžiamos skaitmeninėje platformoje dirbančio asmens teisės, skaitmeninė darbo platforma nedelsdama ir bet kuriuo atveju ne vėliau kaip per dvi savaites ištaiso tą sprendimą arba, jei toks ištaisymas neįmanomas, pasiūlo patirtos žalos atlyginimą. Skaitmeninė darbo platforma imasi būtinų priemonių, įskaitant, jei tinkama, automatizuotos sprendimų priėmimo sistemos pakeitimą, kad ateityje būtų išvengta tokių sprendimų.
4. Šis straipsnis nedaro poveikio nacionalinėje teisėje bei praktikoje ir kolektyviniuose susitarimuose nustatytoms drausminėms ir atleidimo iš darbo procedūroms.
5. Šis straipsnis netaikomas skaitmeninėse platformose dirbantiems asmenims, kurie taip pat yra verslo klientai, kaip tai suprantama Reglamente (ES) 2019/1150.

8a straipsnis

Sauga ir sveikata

1. Nedarant poveikio Tarybos direktyvai 89/391/EEB ir susijusioms direktyvoms darbuotojų saugos ir sveikatos srityje, skaitmeninių platformų darbuotojų atžvilgiu skaitmeninės darbo platformos:
 - a) įvertina automatizuotų stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemų pavojų jų saugai ir sveikatai, visų pirma dėl galimų nelaimingų atsitikimų darbe, psichosocialinių ir ergonominių pavojų;
 - b) įvertina, ar tų sistemų apsaugos priemonės yra tinkamos atsižvelgiant į nustatytą riziką konkrečioje darbo aplinkoje;
 - c) nustato tinkamas prevencines ir apsaugos priemones.
2. Skaitmeninės darbo platformos automatizuotas stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemas naudoja taip, kad nebūtų daromas nederamas spaudimas skaitmeninių platformų darbuotojams ir kad nekiltų kitokių pavojų skaitmeninių platformų darbuotojų fizinei ir psichikos sveikatai.

9 straipsnis

Informavimas ir konsultavimasis

1. Nedarant poveikio teisėms ir pareigoms pagal Direktyvą 2002/14/EB, valstybės narės užtikrina, kad skaitmeninės darbo platformos informuotų skaitmeninių platformų darbuotojų atstovus arba, jei tokių atstovų nėra, skaitmeninių platformų darbuotojus apie sprendimus, dėl kurių galėtų būti pradėtos naudoti automatizuotos stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemos arba jų naudojimas iš esmės pasikeistų, ir apie tai su jais konsultuotųsi.
2. [...]
3. Jei skaitmeninių platformų darbuotojų atstovams arba atitinkamiems skaitmeninių platformų darbuotojams būtina išnagrinėti klausimą, dėl kurio informuojama ir konsultuojamasi, ir suformuluoti nuomonę, jiems gali padėti jų pasirinktas ekspertas. Jei skaitmeninėje darbo platformoje atitinkamoje valstybėje narėje dirba daugiau kaip 500 darbuotojų, eksperto išlaidas, jei jos yra proporcingos, padengia skaitmeninė darbo platforma. Valstybės narės gali nustatyti prašymų skirti ekspertą dažnumą ir išlaidų, kurias turi padengti skaitmeninė darbo platforma, viršutinę ribą, kartu užtikrindamos, kad pagalba būtų veiksminga.

10 straipsnis

[...]

IV SKYRIUS

SU DARBU SKAITMENINĖSE PLATFORMOSE SUSIJĘS SKAIDRUMAS

11 straipsnis

Darbo skaitmeninėse platformose deklarasavimas

Valstybės narės reikalauja, kad skaitmeninės darbo platformos, kurios yra darbdaviai, deklaruotų skaitmeninių platformų darbuotojų darbą valstybės narės, kurioje atliekamas darbas, kompetentingoms institucijoms pagal atitinkamų valstybių narių teisėje nustatytas taisykles ir procedūras. Tai nedaro poveikio konkrečioms Sąjungos teisėje nustatytoms pareigoms, pagal kurias tarpvalstybinėse situacijose darbas deklaruojamas atitinkamoms valstybės narės įstaigoms.

12 straipsnis

Galimybė susipažinti su svarbia informacija apie darbą skaitmeninėse platformose

1. Valstybės narės užtikrina, kad skaitmeninės darbo platformos pateiktų kompetentingoms nacionalinėms institucijoms ir platformų darbuotojų atstovams šią informaciją:
 - a) atitinkamoje skaitmeninėje darbo platformoje reguliariai dirbančių asmenų skaičių ir jų sutartinį arba užimtumo statusą;
 - b) skaitmeninės darbo platformos nustatytas šiems sutartiniais santykiams taikomas bendrąsias sąlygas, kurios taikomos daugeliui sutartinių santykių;
 - c) tarpininkus, su kuriais skaitmeninė darbo platforma palaiko sutartinius santykius.

2. Informacija pateikiama kiekvienai valstybei narei, kurioje asmenys dirba atitinkamoje skaitmeninėje darbo platformoje. Informacija atnaujinama ne rečiau kaip kas šešis mėnesius, o 1 dalies b punkto atveju – kaskart, kai iš esmės keičiamos sąlygos.
3. 1 dalyje nurodytos kompetentingos institucijos ir platformų darbuotojų atstovai turi teisę prašyti, kad skaitmeninės darbo platformos pateiktų papildomus paaiškinimus ir išsamesnę informaciją, susijusius su bet kuria pateikta informacija. Skaitmeninės darbo platformos į tokį prašymą atsako per pagrįstą laikotarpį ir pateikia pagrįstą atsakymą.
4. Jei skaitmeninės darbo platformos yra labai mažos, mažosios ar vidutinės įmonės, valstybės narės gali nustatyti, kad informacija pagal 2 dalį atnaujinama kartą per metus.

V SKYRIUS

TEISIŲ GYNIMO PRIEMONĖS IR VYKDYMO UŽTIKRINIMAS

13 straipsnis

Teisė į teisių gynimą

Nedarant poveikio Reglamento (ES) 2016/679 79 ir 82 straipsniams, valstybės narės užtikrina, kad skaitmeninėse platformose dirbantys asmenys, įskaitant tuos, kurių darbo santykiai ar kiti sutartiniai santykiai baigėsi, turėtų teisę į veiksmingą ir nešališką ginčų sprendimą ir teisę į teisių gynimą, įskaitant patirtos žalos atlyginimą, jei pažeidžiamos iš šios direktyvos kylančios jų teisės.

14 straipsnis

Procedūros skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų vardu arba jiems remti

1. Nedarant poveikio Reglamento (ES) 2016/679 80 straipsniui, valstybės narės užtikrina, kad skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų atstovai ir juridiniai asmenys, kurie pagal nacionalinę teisę ar praktiką turi teisėtą interesą ginti skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų teises, galėtų dalyvauti bet kokioje teisminėje ar administracinėje procedūroje, kad užtikrintų iš šios direktyvos kylančių teisių ar pareigų vykdymą. Jie gali, laikydamiesi nacionalinės teisės ir praktikos, veikti vieno ar kelių skaitmeninėje platformoje dirbančių asmenų vardu arba remti šį asmenį ar asmenis, jei pažeidžiamos bet kurios iš šios direktyvos kylančios teisės ar pareigos.
2. [...]

- 2a. Kai tai būtina siekiant apginti skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų teises, susijusias su jų asmens duomenų apsauga, skaitmeninės darbo platformos pateikia 6 straipsnio 4 dalyje ir 7 straipsnio 4 dalyje nurodytą informaciją skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų atstovams, kurie nėra skaitmeninių platformų darbuotojų atstovai.

15 straipsnis

Skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų ryšių kanalai

Valstybės narės imasi būtinų priemonių, kad skaitmeninės darbo platformos jose dirbantiems asmenims suteiktų galimybę susisiekti ir bendrauti tarpusavyje, taip pat susisiekti ir bendrauti su darbuotojų atstovais, pasinaudodami skaitmeninių darbo platformų skaitmenine infrastruktūra arba panašiomis veiksmingomis priemonėmis ir laikydamiesi Reglamente (ES) 2016/679 ir Direktyvoje 2002/58/EB nustatytų įpareigojimų. Valstybės narės reikalauja, kad skaitmeninės darbo platformos nesinaudotų prieiga prie tų kontaktų bei ryšių ir jų nestebėtų.

16 straipsnis

Galimybė susipažinti su įrodymais

1. Valstybės narės užtikrina, kad 4a straipsnyje nurodytų procesų atveju nacionaliniai teismai arba kompetentingos institucijos galėtų nurodyti, kad skaitmeninė darbo platforma atskleistų visus svarbius jos valdomus įrodymus.
2. Valstybės narės užtikrina, kad nacionaliniai teismai turėtų įgaliojimus nurodyti atskleisti su konfidencialia informacija susijusius įrodymus, jei mano, kad jie gali būti aktualūs procesui. Jos užtikrina, kad nacionaliniai teismai, nurodydami atskleisti tokią informaciją, turėtų veiksmingų priemonių tokiai informacijai apsaugoti.
3. [...]

17 straipsnis

Apsauga nuo priešiško požiūrio ar neigiamų pasekmių

Valstybės narės nustato būtinas priemones, kad apsaugotų skaitmeninėse platformose dirbančius asmenis (įskaitant tuos iš jų, kurie yra jų atstovai) nuo darbdavio priešiško požiūrio ir neigiamų pasekmių dėl skaitmeninėje darbo platformoje pateikto skundo arba dėl proceso, pradėto siekiant užtikrinti, kad būtų paisoma šioje direktyvoje numatytų teisių.

18 straipsnis

Apsauga nuo atleidimo iš darbo arba sutarties nutraukimo

1. Valstybės narės imasi būtinų priemonių, kad būtų uždrausta skaitmeninėse platformose dirbančius asmenis atleisti iš darbo, nutraukti sutartis su jais arba imtis atleidimui iš darbo ar sutarties nutraukimui lygiaverčių priemonių ir rengtis jų atleidimui iš darbo, sutarties nutraukimui ar lygiavertėms priemonėms, jei to pagrindas – jų naudojimas šioje direktyvoje numatytomis teisėmis.
2. Skaitmeninėse platformose dirbantys asmenys, kurie mano, kad jie atleisti iš darbo, kad nutraukta jų sutartis arba kad jiems pritaikytos lygiaverčio poveikio priemonės dėl to, kad jie pasinaudojo šioje direktyvoje numatytomis teisėmis, gali prašyti skaitmeninės darbo platformos tinkamai pagrįsti atleidimą iš darbo, sutarties nutraukimą ar bet kokias lygiavertes priemones. Skaitmeninės darbo platformos šį pagrindimą pateikia raštu nepagrįstai nedelsdamos.
3. Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad, kai 2 dalyje nurodyti skaitmeninėse platformose dirbantys asmenys teismui arba kitai kompetentingai institucijai ar organui pateikia faktus, kuriais remiantis galima daryti prielaidą, kad jie taip atleisti iš darbo, jų sutartis nutraukta arba jiems pritaikytos lygiavertės priemonės, pareiga įrodyti, kad atleidimas iš darbo, sutarties nutraukimas ar lygiavertės priemonės buvo pagrįsti kitais nei 1 dalyje nurodyti pagrindai, tektų skaitmeninei darbo platformai.

4. [...]
5. Valstybės narės neprivalo 3 dalies taikyti procesams, kuriuose faktinės aplinkybės turi ištirti teismas ar kita kompetentinga institucija ar organas.
6. 3 dalis netaikoma baudžiamajam procesui, nebent valstybės narės nustatytų kitaip.

19 straipsnis

Priežiūra ir sankcijos

1. Priežiūros institucija ar institucijos, atsakingos už Reglamento (ES) 2016/679 taikymo stebėseną, taip pat atsako už šios direktyvos 5a–8 straipsnių taikymo stebėseną ir užtikrinimą pagal atitinkamas Reglamento (ES) 2016/679 VI, VII ir VIII skyrių nuostatas. Šios direktyvos 5a–8 straipsniuose nurodytiems pažeidimams taikoma to reglamento 83 straipsnio 5 dalyje nurodytų administracinių baudų viršutinė riba.
2. 1 dalyje nurodytos institucijos ir kitos nacionalinės kompetentingos institucijos, kai aktualu, bendradarbiauja, kad užtikrintų šios direktyvos vykdymą pagal savo atitinkamą kompetenciją, visų pirma tais atvejais, kai kyla klausimų dėl automatizuotų stebėsenos ar sprendimų priėmimo sistemų poveikio skaitmeninėse platformose dirbantiems asmenims. Tuo tikslu tos institucijos, gavusios prašymą arba savo iniciatyva, tarpusavyje keičiasi svarbia informacija, įskaitant informaciją, gautą atliekant patikrinimus ar tyrimus.
3. Nedarant poveikio 1 daliai, valstybės narės nustato taisykles dėl sankcijų, taikomų pažeidus pagal šią direktyvą priimtas nacionalines nuostatas arba kitas jau galiojančias nuostatas, susijusias su teisėmis, kurioms taikoma ši direktyva. Numatytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos.

VI SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

20 straipsnis

Draudimas bloginti sąlygas ir palankesnės nuostatos

1. Ši direktyva negali būti tinkamas pagrindas sumažinti bendrą apsaugos lygį, kurį jau turi valstybių narių darbuotojai, be kita ko, kiek tai susiję su nustatytais procedūromis, pagal kurias tinkamai nustatomas skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų statusas. Visų pirma 4 straipsnyje nustatyta teisinė prezumpcija nedaro poveikio galiojančioms nacionalinėms taisyklėms, kuriomis nustatomos skaitmeninių platformų darbuotojams palankesnės perklasifikavimo procedūros.
2. Ši direktyva nedaro įtakos valstybių narių prerogatyvai taikyti arba priimti skaitmeninių platformų darbuotojams palankesnius įstatymus, taisykles ar administracines nuostatas, arba skatinti ar leisti taikyti skaitmeninių platformų darbuotojams palankesnes kolektyvines sutartis, atsižvelgiant į šios direktyvos tikslus. Skaitmeninėse platformose ne pagal darbo santykius dirbantiems asmenims ši dalis taikoma tiek, kiek tokios nacionalinės taisyklės yra suderinamos su vidaus rinkos veikimo taisyklėmis.
3. Šia direktyva nepažeidžiamos jokios kitos teisės, suteiktos skaitmeninių platformų darbuotojams kitais Sąjungos teisės aktais.

20a straipsnis

Valstybės narės gali teisės aktais arba kolektyvinėmis sutartimis numatyti konkretesnes taisykles, kuriomis būtų užtikrinta teisių ir laisvių tvarkant skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų asmens duomenis pagal šios direktyvos 6, 7 ir 8 straipsnius apsauga. Valstybės narės gali leisti socialiniams partneriams, laikantis nacionalinės teisės ar praktikos, palikti galioti kolektyvines sutartis, kuriose, užtikrinant bendrą skaitmeninių platformų darbuotojų apsaugą, būtų nustatyta kitokia su skaitmeninių platformų darbuotojais susijusi tvarka, nei nurodyta šios direktyvos 8a, 9, 11 ir 12 straipsniuose, vesti derybas dėl tokių sutarčių, jas sudaryti ir užtikrinti jų vykdymą.

21 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę ir įgyvendinimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad įsigalioję įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad šios direktyvos būtų laikomasi ne vėliau kaip nuo [2 metai po jos įsigaliojimo]. Apie tai jos nedelsdamos praneša Komisijai.

Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.
3. Valstybės narės taip pat turėtų, vadovaudamosi savo nacionaline teise ir praktika, imtis tinkamų priemonių, kad užtikrintų veiksmingą socialinių partnerių įsitraukimą ir skatintų bei stiprintų socialinį dialogą siekiant įgyvendinti šią direktyvą.
4. Valstybės narės gali pavesti socialiniams partneriams įgyvendinti šią direktyvą, jeigu socialiniai partneriai to bendrai paprašo ir jeigu valstybės narės imasi visų būtinų veiksmų užtikrinti, kad bet kuriuo metu galėtų garantuoti, jog bus pasiekti pagal šią direktyvą siektini rezultatai.

22 straipsnis

Komisijos atliekama peržiūra

Ne vėliau kaip [5 metai po įsigaliojimo] Komisija, pasikonsultavusi su valstybėmis narėmis, socialiniais partneriais Sąjungos lygmeniu ir pagrindiniais suinteresuotaisiais subjektais ir atsižvelgdama į poveikį labai mažoms, mažosioms ir vidutinėms įmonėms, peržiūri šios direktyvos įgyvendinimą ir, kai tikslinga, pasiūlo teisės aktų pakeitimus. Atlikdama tokią peržiūrą, Komisija ypač daug dėmesio skiria naudojimosi tarpininkų paslaugomis poveikiui bendram šios direktyvos įgyvendinimui.

23 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

24 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta

Europos Parlamento vardu

Tarybos vardu

Pirmininkas / Pirmininkė

Pirmininkas / Pirmininkė